

SADUTUKSEN TAIKAA

Satukirjaprojekti kielikylpyryhmässä

Sosiaalialan koulutusohjelma,
sosionomi
Opinnäytetyö
23.10.2009

Anna-Leena Forsström

Koulutusohjelma	Suuntautumisvaihtoehto	
Sosiaalialan koulutusohjelma	Sosionomi (AMK)	
Tekijä/Tekijät		
Forsström, Anna-Leena		
Työn nimi		
Sadutuksen taikaa. Satukirjaprojekti kielikylpyryhmässä.		
Työn laji	Aika	Sivumäärä
Opinnäytetyö	Syky 2009	37+2
TIIVISTELMÄ		
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena on yhdessä jokaisen kielikylpyryhmässä olevan lapsen kanssa tehdä satukirja, joka toisi nimenomaan heidän äänensä kuuluviin. Työn tarkoituksena on myös tukea lapsen osallisuutta päivähoitossa ja rohkaista heitä ilmaisemaan itseään myös ruotsinkielellä. Toiminnallisen opinnäytetyöni aihe muodostui yhteistyössä Helsingin Lauttasaarella toimivan päiväkotin Lokin johtajan sekä ruotsinkielisen kielikylpyryhmän kasvattajien kanssa. Opinnäytetyöni toimintaympäristönä toimii suomalaisessa päiväkodissa oleva ruotsinkielinen kielikylpyryhmä. Ryhmään kaivattiin lapsilähtöinen sekä lapsen osallisuutta tukeva materiaali, joka myös osaltaan tukisi lasten terveen itsetunnon kehitystä. Myös kielikylvyn yleiset toimintaperiaatteet sekä lasten kielenkehitystä tukevat toimintatavat tuli ottaa työni suunnittelussa sekä toteutuksessa huomioon. Kielikylpyryhmässä lapsia on 22 ja he ovat iältään 4-6 vuotiaita.</p> <p>Opinnäytetyöni teoreettisena viitekehyksenä toimii lapsen osallisuus sekä lapsilähtöisyys. Näiden teemojen kautta myös lapsen itsetunnon vahvistaminen on osana opinnäytetyötäni. Menetelminä työssäni käytän sadutusta sekä dialogia. Sadutus on jo itsessään osallisuutta tukeva menetelmä ja yhdessä dialogisuuden kanssa ne tukevat työni teoreettista viitekehystä.</p> <p>Sadutin kielikylpyryhmän lapsia keväällä 2009. Sadutuksen yhteydessä lapsilla oli myös mahdollisuus piirtää kuva/kuvia kyseisestä sadusta/saduista. Lasten oma kirja koostuu heille tärkeistä asioista tarinoiden ja kuvien muodossa. Kirja muodostuu lapsille tärkeistä teemoista, kuten ystävydestä, harrastuksista, pelosta, ilosta ja jopa surusta. Tulevaisuudessa lapsilla olisi mahdollisuus jatkaa kirjaa omassa tahdissaan kehityskansion tapaan.</p> <p>Arvioidessani satukirjaprojektia voin todeta sadutuksen lisäänneen lasten osallisuuden tunnetta lapsilähtöisen toimintani ansiosta. Lapset oppivat työni pohjalta vaatimaan kuuntelemista niin päivähoiton kasvattajilta kuin kotona vanhemmiltakin. Lapset oppivat kuuntelemisen merkityksen kiireen hallitsemassa yhteiskunnassamme. Hiljaiset lapset rohkaistuivat kertomaan satuja ja kovaäänisimmät lapset puolestaan ymmärsivät, että he ovat arvokkaita sellaisena kuin ovat. Opinnäytetyöni merkittävänä johtopäätöksenä voin todeta, että lapsen osallisuuden tukeminen ja lapsilähtöisten menetelmien käyttäminen päivähoiton arjessa tuottavat merkittäviä tuloksia.</p>		
Avainsanat		
kielikylpy, lapsen osallisuus, lapsilähtöisyys, sadutus, dialogi		

Degree Programme in		Degree
Social Services		Bachelor of Social Services
Author/Authors		
Forsström, Anna-Leena		
Title		
Magic of the Storytelling Method. Storybook Project in a Language Immersion Group.		
Type of Work	Date	Pages
Final Project	Autumn 2009	37+ 2 appendices
<p>ABSTRACT</p> <p>The purpose of this final project was to give the day care centre Lokki's children an opportunity to make their own storybook by using the storytelling method. The idea for my final project arose in co-operation with Lokki's manager and employees. As for working environment I had a Swedish language immersion group that consisted of twentytwo 4-6-year-old children. Those who worked in the language immersion group felt that a material that supported the views of children's participation and child-centred approach was needed.</p> <p>In this final project, the theoretical frame of reference consisted of the themes of children's participation and child-centred approach. As for methods I used storytelling and dialogue. I chose these methods because of the dialogical and participating nature of storytelling. Together these methods supported the theoretical frame of reference.</p> <p>I collected children's stories in the spring of 2009. From January to April the children had the opportunity to tell stories and draw pictures. They were able to influence the process of their own book. Children's own storybooks consisted of the themes they felt were important to them in their lives. After the project children could continue to draw pictures and tell stories on their own.</p> <p>The results showed that after the books were ready many of the children had the courage to demand adult attention in day care and at home. I also noticed that the children learned to listen to each other more carefully. The children felt more involved in their lives because of the child-centred approach. Of course I can not be sure if that really is a consequence of my work but as I followed the process I found out that the difference between the children before the project and after was significant.</p>		
Keywords		
language immersion, participation, child-centred approach, storytelling method, dialogue		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LÄHTÖKOHDAT	3
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	3
3.1 Kielikylpyopetuksen matka Kanadasta Suomeen	4
3.2 Kielikylpy varhaiskasvatuksessa.....	4
3.3 Kielikylpyopetus päiväkotiki Lokissa.....	5
4 TOIMINNAN PERUSTEET	8
4.1 Lapsen osallisuus	8
4.2 Osallisuuden tikapuut.....	10
4.3 Lapsilähtöisyys.....	12
4.4 Lapsen itsetunnon vahvistaminen osana osallisuutta tukevaa toimintakulttuuria.13	
5 MENETELMIEN ESITTELY	14
5.1 Sadutuksen historiaa	15
5.2 Sadutus menetelmänä.....	15
5.3 Lapsen dialogi	17
6 PROSESSIN KUVAUS	19
6.1 Aiheen rajaaminen ja kohderyhmä.....	19
6.2 Satukirjaprojektin aloittaminen.....	20
6.3 Satujen ja kuvien synty	20
6.4 ”Mun kirja on färdig!”	21
6.5 Saduista kirjaksi	22
6.6 Kirjan julkistamistilaisuuden suunnittelua.....	23
6.7 Kirjan julkistamistilaisuus 28.5.2009.....	23
7 TULOKSET JA ARVIOINTI.....	25
7.1 Satukirjaprojektin arviointi	25
7.1.1 Osallisuuden ja lapsilähtöisyyden toteutumisen arviointia.....	26
7.1.2 Sadutuksen ja dialogisuuden arviointia.....	26
7.1.3 Eettisyyden arviointia.....	27
7.2 Opinnäytetyöprosessin arviointia.....	28
8 TYÖN AMMATILLINEN SOVELLETTAVUUS	29
9 POHDINTA	31
LÄHTEET.....	35
LIITTEET 1-2	

1 JOHDANTO

Lapsi on tehty sadasta. Lapsella on sata kieltä, sata kättä, sata ajatusta, sata tapaa pohtia, leikkiä ja puhua sata aina sata tapaa kuunnella, ihastella rakastaa, sata iloa, laulaa ja ymmärtää sata maailmaa valloittaa, sata maailmaa tutkia, sata maailmaa uneksia.

*Lapsella on sata kieltä (ja taas sata sata sata)
mutta häneltä ryöstetään niistä yhdeksänkymmentäyhdeksän.
Koulu ja kulttuuri erottavat lapsen pään muusta kehosta.*

*Lapselle sanotaan: ajattele ilman käsiä, toimi ilman päätä, kuuntele, äläkä puhu,
ymmärrä ilman iloa, rakasta ja ihmettele, vain pääsiäisenä ja jouluna.*

*Lapselle kerrotaan: löydä jo valmis maailma ja sadasta häneltä ryöstetään
yhdeksänkymmentäyhdeksän.*

*Lapselle kerrotaan: työ ja leikki, todellisuus ja mielikuvitus, tiede ja kuvittelu, taivas ja
maa, järki ja tunne ovat asioita jotka eivät kuulu yhteen.*

Niin lapselle kerrotaan ettei sataa ole. Mutta lapsi sanoo: En usko. Sata on.

(Loris Malaguzzin runon suomentanut Liisa Puurula, Suomen Reggio Emilia Yhdistys Ry.)

Lasten satuihin, sadutukseen menetelmänä sekä lapsen osallisuuteen on alettu lähivuosina kiinnittää yhä enemmän huomiota päivähoidon alueella. Päivähoidon tavoitteet ja toimintatavat kattavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan on myös kirjattu lapsilähtöisten työmenetelmien käyttäminen. Lapsilähtöisen toiminnan etuja on tutkittu Suomessa jo kauan, erityisesti yli 40 vuotta jatkuneessa Lapsesta aikuiseksi - tutkimuksessa. (Järvinen yms. 2009: 36). Kyseessä ei siis ole uusi toimintatapa, vaan sen soveltaminen päivähoidon arkeen tämän hetkisiä tarpeita vastaavaksi. Suomen perustuslain (731/1999) 6§: mukaan ”lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.”

Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena on yhdessä jokaisen 22:n päiväkotin Lokin kielikyöryryhmässä olevan 4-6vuotiaan lapsen kanssa tehdä satukirja, joka toisi nimenomaan heidän äänensä kuuluviin. Työni tavoitteena on antaa lapsille mahdollisuus toteuttaa oma satukirja lapsilähtöisesti ja tuoda samalla omaa kulttuuriaan satujen ja kuvien kautta esille. Kirjan tavoitteena on mahdollistaa lapsille tilaisuus ilmaista itseään ja tunteitaan turvallisessa ympäristössä satujen sekä piirustusten

muodossa. Työni tavoitteena on myös tukea lapsen terveen itsetunnon vahvistumista sekä rohkaista lapsia kertomaan satuja myös ruotsiksi. Opinnäytetyöni tavoitteena on myös saada selville, voiko lapseen vaikuttaa osallistavan toimintakulttuurin näkökulmasta.

Lasten oma kirja koostuu heille tärkeistä asioista tarinoiden ja kuvien muodossa. Kirja muodostuu lapsille tärkeistä teemoista, kuten ystävyydestä, harrastuksista, pelosta, ilosta ja jopa surusta. Kyseiseen aiheeseen liittyen lapset kertoivat satuja/sadun ja piirsivät kuvia/kuvan. Tulevaisuudessa lapsilla on mahdollisuus jatkaa kirjan tekemistä omassa tahdissa, kehityskansion tapaan. Kirja voi elää ja muuttua lapsen kehitystason mukaisesti ja antaa lapselle mahdollisuuden tulla kuulluksi ja arvostetuksi. Niille lapsille, jotka puolestaan jättävät päiväkotimaailman ja siirtyvät kouluun voivat jatkaa kirjan työstämistä kotona. Kirja on lapselle myös ainutlaatuinen muisto ja mahdollinen lempikirja.

Kirjan avulla lapselle läheiset ihmiset saavat mahdollisuuden kurkistaa lapsen maailmaan. Lapsen vanhemmille kirja voi parhaimmillaan antaa uutta tietoa lapsesta, hänen unelmistaan, lempi puuhistaan ja peloistaan. Kasvattajat päivähoidossa saavat puolestaan mahdollisuuden nähdä, millä tavoin lapsen osallisuus vahvistaa lasta, hänen itsetuntoaan ja merkitystään yhteiskunnassa.

Olen toteuttanut työni ruotsinkielisessä kielikylpyryhmässä ja siksi kuvaan lyhyesti kielikylvyn historiaa sekä kielikylvyn toimintaperiaatteita. Sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä olen nostanut työni teoriaosuuteen osallisuuden sekä lapsilähtöisyyden teemat. Lapsen itsetunnon vahvistuminen puolestaan on seurausta osallisuutta tukevan ja lapsilähtöisten toimintaympäristön toiminnasta. Menetelmissäni tulevat esille sadutus ja dialogi. Valitsin kyseiset menetelmät, sillä sadutus on jo itsessään osallisuutta tukeva menetelmä. Dialogisuus puolestaan tukee niin teoreettisen viitekehyksen kuin sadutuksenkin roolia työssäni. Näiden kahden toisiaan tukevan menetelmän avulla minulla on myös mahdollisuus saavuttaa opinnäytetyölleni asetetut tavoitteet.

Kirjallisen raporttini lisäksi olen tehnyt mallikirjan, jonka avulla lukija saa mahdollisuuden kurkistaa millaisia satuja ja teemoja lasten kirjat sisältävät ja miten lasten kirjat ovat toteutettu.

2 LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni aihe muodostui yhteistyössä Helsingin Lauttasaassa toimivan päiväkotin Lokin ruotsinkielisen kielikylpyryhmän kanssa. Olen työskennellyt ryhmässä sijaisena useamman vuoden ajan ja jo keväällä 2008 sovimme, että suoritan sekä viimeisen työelämäharjoitteluni että opinnäytetyöni kielikylpyryhmässä. Tästä syystä yhteistyön aloittaminen oli mutkatonta.

Keskustellessani päiväkodin kasvattajien sekä johtajan kanssa kielikylvyn kehittämisen kohteista havaitsimme yhdessä, että lapsen osallisuutta tukevan lapsilähtöisen materiaalin kehittäminen olisi tarpeellista. Myös kielenkehitykseen liittyvä näkökulma sekä varhaiskasvatussuunnitelmassa kuvatut suuntaukset oli otettava työni lähtökohdissa huomioon. Päiväkoti Lokin vuoden 2008 varhaiskasvatussuunnitelmassa tärkeinä kasvattajien työtapoja ohjaavana suuntauksena pidettiin nimenomaan lapsilähtöisyyttä. Työelämälähtöisen toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen kyseiseen ryhmään tuntui oikealta ratkaisulta, sillä ryhmän tarpeet vastasivat omia mielenkiintoni kohteita.

Olen kasvattajana kiinnostunut niin lasten osallisuudesta, lapsilähtöisyydestä kuin kielikylvyn periaatteista, toimintatavoista sekä mahdollisuuksista. Idea lasten omasta satukirjasta syntyi omien havaintojeni ja kirjallisuuteen tutustumisen pohjalta, mutta lopullisen muodon kirja saavutti yhteistyössä kielikylvyn kasvattajien sekä lasten kanssa.

Työelämälähtöisen ja ammatillista kasvuani tukevan opinnäytetyöaiheen löytäminen oli minulle arvokas asia. Tämä työ tuki minua myös saavuttamaan itselleni tärkeän tavoitteen lastentarhanopettajan pätevyydestä, sosionomiksi valmistumisen yhteydessä. Opinnäytetyöprosessin avulla sain myös selville, että nimenomaan ruotsinkielinen kielikylpyryhmä voisi olla tulevaisuudessa työpaikkani varhaiskasvatuksen kentällä.

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Toimintaympäristönä työssäni on ruotsinkielinen kielikylpyryhmä, joka toimii suomenkielisessä päiväkotin Lokissa. Tässä luvussa kuvaan kielikylvyn historiaa, jotta lukijalle välittyisi kuva siitä millaisesta toimintakulttuurista on kysymys. Kuvaan myös kielikylpyä yleisesti osana suomalaista varhaiskasvatusta sekä päiväkotin Lokin omaa

kielikylpytoimintaa. Koen kielikylvyn olevan merkittävä osa työtäni, sillä menetelmäni sekä havaintoni pohjautuvat ruotsinkieliseen kulttuuriympäristöön. Se vaikuttaa myös osaksi työni teoreettisen sekä menetelmällisen tiedon soveltamiseen tässä toimintaympäristössä. Myös saduttaminen kielikylpy-ympäristössä vaatii syvempää perehtymistä aiheeseen sekä taitoa soveltaa. Kielen oppiminen ja ennen kaikkea puhumaan rohkaistuminen ovat tärkeitä asioita työni teorian ja menetelmien rinnalla.

3.1 Kielikylpyopetuksen matka Kanadasta Suomeen

Kielikylpyopetus sai alkunsa Kanadan St Lambertissa 1960-luvulla. Kanadassa on ollut aina historiansa vuoksi niin ranskan-, kuin englanninkielisiäkin. Englantia puhuvien lasten vanhemmat kuitenkin kokivat, että heikosta ranskan kielen opetuksesta johtuen heidän lapsillaan ei ollut menestymisen mahdollisuuksia tulevaisuuden työelämässä. Englanninkieliset eivät pystyneet kommunikoimaan ranskan kielellä, vaan kielimuurit erottivat englantia ja ranskaa puhuvat kanadalaiset. Kielitaito oli tärkeä niin tiedollisesta, kulttuurisesta, poliittisesta kuin taloudellisestakin näkökulmasta. Vuonna 1965 St Lambertissa ovensa avasi ensimmäinen kielikylpypäiväkoti, jonka järjestäytyneet vanhemmat avasivat kielenopetuksen muuttamiseksi. (Harju-Luukkainen 2007: 121; Laurén 2000: 60–61.)

Kanadalaisen mallin mukaisen kielikylvyn toi Suomeen ruotsinkielinen Christer Laurén, Vaasan yliopistosta 1970-luvun lopulla. Laurén oli tutustunut kielikylpyohjelmaan Kanadassa. Ensimmäisen aloitteen kielikylvyn aloittamisesta teki Vaasan kaupunginvaltuusto vuonna 1986 ja kielikylpyopetus aloitettiin Vaasassa 1987. Vuonna 1990 avattiin Espooseen Suomen ensimmäinen yksityinen kielikylpypäiväkoti, jonka ryhmä espoolaisia vanhempia perustivat. (Vartio 1994: 58; Mård 1994: 71.)

3.2 Kielikylpy varhaiskasvatuksessa

Kielikylpy on opetusmenetelmä, jossa enemmistökieltä puhuvien perheiden lapsille annetaan päivähoitoa tai esiopetusta vähemmistökielellä. Ominaista kielikylpylle on, että sitä järjestetään suomenkielisessä toimintaympäristössä, jotta lasten suomenkielinen identiteetti korostuisi. Valintakriteerinä kielikylpyyn pääsemiselle pidetään niin lapsen suomalaista identiteettiä, kuin riittävää kielenkehityksen tasoa. (Harju-Luukkainen 2007: 122; Laurén 2000: 38.)

Kielikylvyn yleisenä tavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys. Toiminnallisella kaksikielisyydellä tarkoitetaan käytännössä sitä, että lapset oppisivat toimimaan kaksikielisessä yhteiskunnassamme sujuvasti sekä suomen että ruotsin kielellä. Kielikylvyssä työskentelevien kasvattajien tehtävänä on puhua lapsille ainoastaan ruotsia. Ryhmässä hyödynnetään periaatetta yksi kieli, yksi aikuinen. (Harju-Luukkainen 2007: 122,126; Laurén 2000: 18.) Vanhempien tulee kotona tukea lapsen äidinkieltä sekä vahvistaa lapselle muotoutuvaa suomenkielistä identiteettiä. Mitä paremmin lapsen suomenkielen kehitystä tuetaan kotona, sitä paremmin myös ruotsinkieli pääsee kehittymään.

Yleisin kielikylpyohjelma Suomessa on varhainen täydellinen kielikylpy. Tämä tarkoittaa, että kielikylpy aloitetaan 3 – 6 vuoden iässä, kun lapsen oma äidinkieli on tarpeeksi kehittynyt. Kielikylpyyn tulevan lapsen äidinkielenä tulee olla suomi. Pääsääntönä kielikylvyssä on, että lapselle ei puhuta ruotsia muuta kuin päiväkodissa. (Laurén 2000: 38.)

Kielikylpyopetus jatkuu päiväkodista peruskoulun loppuun asti. Kielikylpyopetuksen jatkuvuutta pidetään tärkeänä ja siksi kielikylpyopetusta tarjoavilla päiväkodeilla sekä kouluilla on yhteistyötä keskenään. Kielikylvyn valitseminen on koko perheen pitkäaikainen valinta, jota ei tule pitää pelkästään kokeiluna, vaan siihen tulee sitoutua. (Harju-Luukkainen 2007: 120, 121; Laurén 1994: 66–67.)

Ennen kaikkea kielikylpyopetus on vapaaehtoista, eikä kielellistä vaatimusta ole. Toisaalta tämä herättää myös kummastusta siinä määrin, jos lapsella havaitaan ongelmia kielellisessä kehityksessä, ei kielikylvyssä ainakaan toistaiseksi ole varsinaista erityisopetus mahdollisuutta. Keskustelua käydäänkin, että tulisiko kielikylpyyn hakevilta lapsilta testata kielellisen valmiuden taso ennen ryhmään hyväksymistä. Toistaiseksi kuitenkin, kaikki suomenkieliset lapset ovat tervetulleita kielikylpyyn. (Lahtinen 2008.)

3.3 Kielikylpyopetus päiväkotikielissä

Kielikylpyyn pääsevien lasten valinnan tekee päiväkodin johtaja. Hän haastattelee lasten vanhempia ja yrittää selvittää vanhempien motiivin, miksi he toivoisivat lapsensa pääsevän kielikylpyyn. Yleisenä motiivina on ollut suvussa eläneen kaksikielisuuden

hypänneen yhden tai useamman sukupolven yli ja vanhemmat toivoisivat tilanteen elpyvän takaisin vanhoille juurilleen. (Lahtinen 2008.)

Kielikylpyryhmässä hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus noudattaa samaa, yhdessä laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa muiden päiväkodissa olevien suomenkielisten ryhmien kanssa. Suunnitelmaan laaditut lasten tiedolliset sekä taidolliset tavoitteet ovat samat kuin suomenkielisilläkin ryhmillä.

Kielikylvyssä käytetään opetusmenetelmänä muun muassa teematyöskentelyä. Teematyöskentelyn tavoitteena on rikastaa lapsen sanavarastoa aiheittain. Kasvattajan tehtävänä on kunkin teeman aikana käyttää tietoisesti teemaan liittyvää sanastoa, ja näin varmistaa sanavaraston kehittymistä. Lasten kyky oppia uusia sanoja tehostuu teematyöskentelyssä, vuorovaikutuksellisen keskustelun ansiosta. Kasvattajan tehtävä on rohkaista lapsia käyttämään teeman sanastoa esimerkiksi keskustelemalla lapsen kanssa aiheesta. (Harju-Luukkainen 2007: 124, 137; Lahtinen 2008; Laurén 1994:38–39. Laurén 2000: 19.)

Lasten leikki tilanteita voidaan myös ajatella hedelmällisinä teemoina. Kasvattajan osallistuessa esimerkiksi lasten kotileikkiin, lapset saavat uutta sanastoa ja oppivat leikkiessään käyttämään enemmän ruotsinkieltä. Teematyöskentely ei siis aina suuntaudu kasvattajasta lapseen, aloite voi myös tulla lapsilta. Lapset oppivat leikkiessä sanoja helposti ja mielekkäästi. Pikku hiljaa uudet sanat leviävät myös muihin leikkeihin ja tilanteisiin. Tässä kiteytyy kielikylvyn yksi oppimistapa. (Laurén 1994: 38–39.)

Päivärytmin seuraamista kielikylpyryhmässä helpottavat rutiinit, jotka pyritään pitämään päivästä toiseen lähes samanlaisina. Rutiinit helpottavat toiminnan ennakkointia, ja lisäävät lasten turvallisuuden tunnetta. Lapset oppivat helposti seuraamaan päivän toimintoja, vaikkei kieli tutulta tuntuisikaan. Toiminnan kautta lapsi oppii ymmärtämään, mitä opettaja tarkoittaa ja mistä kulloinkin puhutaan. Lapset oppivat nopeasti, miten päiväkodissa toimitaan. He myös oppivat arvaamaan, mitkä sanat kuvaavat mitään toimintaa. Kielikylvyssä lapset ovatkin ahkeria arvaajia. Oppiminen koostuu tällöin dialogissa kasvattajan kanssa. (Harju-Luukkainen 2007: 123, 133, Mård 1996: 34–39, 41–42.)

Lapsen tuottamaa kieltä tulee ymmärtää ja samalla erityisen tärkeänä pidetään, että kielikylpykielen tuottamiselle annettaisiin tarpeeksi aikaa. Joskus lapsi lähestyy hitaasti ja epävarmasti kasvattajaa, ja tarvitsee rohkaisevan katseen ja muutaman minuutin kerätäkseen uskallusta kertoa asiastaan ruotsiksi. Lapset kielikylpyryhmässä puhuvat suomea, mutta kielitaidon karttuessa alkavat käyttämään puheessaan myös ruotsia. Lapsille muodostuukin kielikylvyssä usein sekakieli suomen ja ruotsin välillä. Lapset taivuttavat ruotsinkielisiä sanoja suomenkielen mukaisesti. (Laurén 2000:85.)

Lapsen kasvaessa kielikylpy ympäristössä, hän alkaa pikku hiljaa, jopa huomaamattaankin käyttämään puheessa ruotsinkieltä suomenkielisten lauseiden jatkona. Lapset ilmaisevat kielikylpyryhmässä itseään esimerkiksi toteamalla: ”Hej, meidän pitää mennä städaamaan”. Tuolloin lapset tarkoittavat, että heidän on mentävä siivoamaan. Kieli tulee erityisen hyvin esille leikin, laulujen ja toiminnan kautta. Ulkona keinuessaan lapset usein laulelevat ruotsinkielisiä lauluja. Lapset voivat myös tietoisesti yhdessä päättää, että tänään leikitään ruotsiksi. (Laurén 2000: 85, 97–103.)

Kielikylpyryhmässä vanhemmat lapset, jotka osaavat auttavasti puhua ruotsia mutta ymmärtävät kuitenkin lähes kaiken, osaavat ja haluavatkin neuvoa ja ”tulkata” uusille lapsille kasvattajan antamia toimintaohjeita. Tämä vahvistaa kielen omaksumista niillä lapsilla, jotka eivät vielä oikein ymmärrä mitään. Ne lapset, jotka saavat positiivista palautetta osaamisestaan ymmärtävät näin ollen oman tärkeytensä yhteisössä. Oppiminen kielikylvyssä tapahtuu aina sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Oppimiseen vaikuttavat sekä lapsen aikaisemmat tiedot ja taidot, uuden tiedon ohella. (Harju-Luukkainen 2007:29, 35: Lahtinen 2008.)

Päiväkoti Lokin kielikylpyryhmän tavoitteena on, että lapset jatkaisivat esiopetuksen jälkeen perusopetukseen kielikylpyluokalle läheiseen kouluun. Osa lapsista kuitenkin syystä tai toisesta menee lähes vuosittain suomalaiseen perusopetukseen, osa taas kokonaan ruotsinkieliseen. Lasten omien mieltymysten ja taitojen seuraaminen on tärkeää, sillä kaikki lapset eivät omaksu kieltä hyvin, jolloin kielikylvyn perusopetukseen siirtyminen saattaa olla haastavaa. Päätökset tehdään kuitenkin jokaisen lapsen kohdalla yksilölliset valmiudet huomioon ottaen. (Lahtinen 2008.)

Kielikylpy toimintaympäristönä määrittelee myös työni tavoitteita sekä toimintatapoja. Kielikylvyssä olevat lapset tarvitsevat erityistä tukea kielen kehittämisessä, niin

suomen-, kuin ruotsinkin kielen. Ruotsinkielen kehittyminen vaatii kasvattajien perehtyneisyyttä sekä motivaatiota toiminnan suunnittelussa. (Gil i Juan- Monterde i Farnés 1996: 21.) Vanhemmilla kotona on puolestaan merkittävä tehtävä tukea lasten suomenkielen kehittymistä lukemalla lapselle satuja ja keskustelemalla lapsen kanssa suomenkielellä.

Tuon työssäni esille kielen kehittymisen ja puhumaan uskaltamisen merkityksen osana kielikylvyn toimintaperiaatteita. Kieli syntyy hitaasti ja vaatii puhujalta rohkeutta ilmaista itseään. Satujen parissa lapset rohkaistuvat puhumaan, sillä saduissa eletään mielikuvituksen maailmassa. Työni yhtenä mielenkiintoisena puolena onkin nimenomaan kielikylvyn ja satujen yhdistäminen sekä se, miten lapsen kieli voi muuttua kun sille antaa tilaa kehittyä.

4 TOIMINNAN PERUSTEET

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä toimintani perusteina olevaa teoreettista viitekehystä. Koen työni kannalta olennaisiksi teoreettisiksi näkökulmiksi lapsen osallisuuden sekä lapsilähtöisyyden käsitteiden avaamisen. Työni toiminnan perusteluna käyttämäni osallisuuden sekä lapsilähtöisyyden käsitteet muodostavat yhdessä perustan, jolla työni avulla pyrin vahvistamaan ja tukemaan lasten itsetunnon tervettä kehittymistä. Satukirjan työstämisessä toimin lapsilähtöisesti sekä lapsen osallisuuden tunnetta tukien.

4.1 Lapsen osallisuus

Lapsen osallisuus on merkittävä asia, niin yhteiskunnallisesta, pedagogisesta kuin kasvattajan oman ammatillisuuden kehittymisen näkökulmasta. Yhdistyneiden kansakuntien lapsen sopimuksessa (1989, artikla 12), jonka Suomi asetti voimaan 1991, näkyy jo vahvasti moderni lapsikäsitys. Sopimuksessa lasta pidetään aktiivisena, tasa-arvoisena ja pätevänä toimijana. Modernin lapsiajattelun käsitteellä tarkoitetaan lapsen tarpeista, hänen kasvu-, kehitys-, ja oppimisprosessistaan muodostuvaa kokonaisuutta. (Hujala- Purola- Parrila- Nivala 2007: 23.)

Lapsen osallisuus käsitteenä kattaa lapselle kuuluvan oikeuden olla itse läsnä hänen hyvinvointiaan koskevissa asioissa. Lapsen tulisi olla aktiivinen toimija niin

yhteiskuntamme rakenteessa kuin omassa lähiympäristössäkkin. Osallisuuden käsite tulee kuitenkin pitää erillään osallistamisen käsitteestä, sen pakottavasta sävystä johtuen. Osallisuuteen liittyykin vahvasti vapaaehtoisuus. (Pelastakaa lapset ry.) Pedagogisen oppimisympäristön näkökulmasta lapsella tulee olla mahdollisuus opetella itsenäisen toimimisen perusteita. Lapsen oppimista tukevat asiat tulee olla hänen saavutettavissaan ilman aikuisen apua. (Hujala ym. 2007: 23.)

Lasten osallisuutta voidaan kuvata yhteisenä kokemuksena. Siihen liittyvät vuorovaikutussuhteet sekä toimiminen ryhmässä. Osallisuuden perustana voidaan pitää ajatusta siitä, että lapsi tuntee tulevansa kohdatuksi kokonaisvaltaisesti. Päiväkodin arjessa lapsen osallisuutta voitaisiin esimerkiksi lisätä sillä, että yhteisistä linjauksista ja rakenteista muodostettaisiin valmiiksi lapsen osallisuutta kehittävä. Varhaiskasvatustalainsäädäntöäkin uudistettaessa voitaisiin hyvin ottaa huomioon rakenteelliset heikkoudet, ja muuttaa lapsen osallisuutta koskevat kohdat koko Suomen varhaiskasvatusta koskevaksi. (Lastensuojelun keskusliitto 2009.)

Uusitalo ja Laakso (2005: 45) huomauttavat, että pienelle lapselle aikuisen kanssa käytävän vuorovaikutuksen laadulla on havaittu olevan suuri merkitys lapsen minäkuvan, perusturvallisuuden sekä sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Vehkalahti (2007:11) puolestaan toteaa, että lapsen uusista taidoista iloitseminen yhdessä lapsen kanssa vahvistaa kasvattajan ja lapsen välistä sidettä, joka puolestaan vahvistaa lasta kokonaisvaltaisesti niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenäkin. Tässä osallisuus kohtaa myös sosiaalipedagogisen näkökulman, jonka avulla lasten itse apuun auttaminen vahvistaa lasta yksilönä. Reetta Vehkalahti kirjoittaa teoksessaan (2007:11) kauniisti, kuvaten lapsen osallisuutta erittäin osuvasti. ” Näe lapsi ihmisenä. Katso kunnolla ja huomaat, että hän on kiinnostava omana itsenään.” Tämän lausahduksen koin työni kannalta hyvin tärkeäksi.

Lapsen osallisuutta arvioitaessa, lapsen henkilökohtainen mielipide asiasta on arvokas. Vain lapsi itse osaa kuvailla omia tunteitaan ja kokemuksiaan omasta osallisuudestaan. Aina se miten aikuiset kokevat asiat, ei lapselta kysyttäessä olekaan totta. Kodin ja päiväkodin tiiviillä yhteistyöllä on myös mahdollisuus antaa lapselle hyvät mahdollisuudet vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä olla mukana häntä koskevia oppimistavoitteita laadittaessa. (Pelastakaa lapset ry.)

Myös toimintaympäristön tulee olla lapselle suotuisa ja luonnollinen. Jokaisella lapsella esimerkiksi päiväkotiryhmässä tulisi olla yhtäläinen mahdollisuus osallisuuteen. (Pelastakaa lapset ry.) Lapset, jotka eivät tuo itseään esille ja vaadi kasvattajien huomiota pitämällä kovaa meteliä, saavat myös osallisuuden myötä tunteen siitä, että he ovat arvokkaita ja heidätkin huomataan. Kielikylvyssä lasten osallisuuteen on kiinnitettävä erityisen paljon huomiota. Kielen ollessa uusi, tulee lasten kuitenkin olla tietoisia siitä, että kasvattajat ymmärtävät heitä, vaikka eri kieltä puhuvatkin. Osallisuuden mahdollistaminen tasapuolisesta kaikille vahvistaa lasten tunnetta siitä, että he ovat arvokkaita, kielitaidostaan huolimatta. (Laurén 2000:85.)

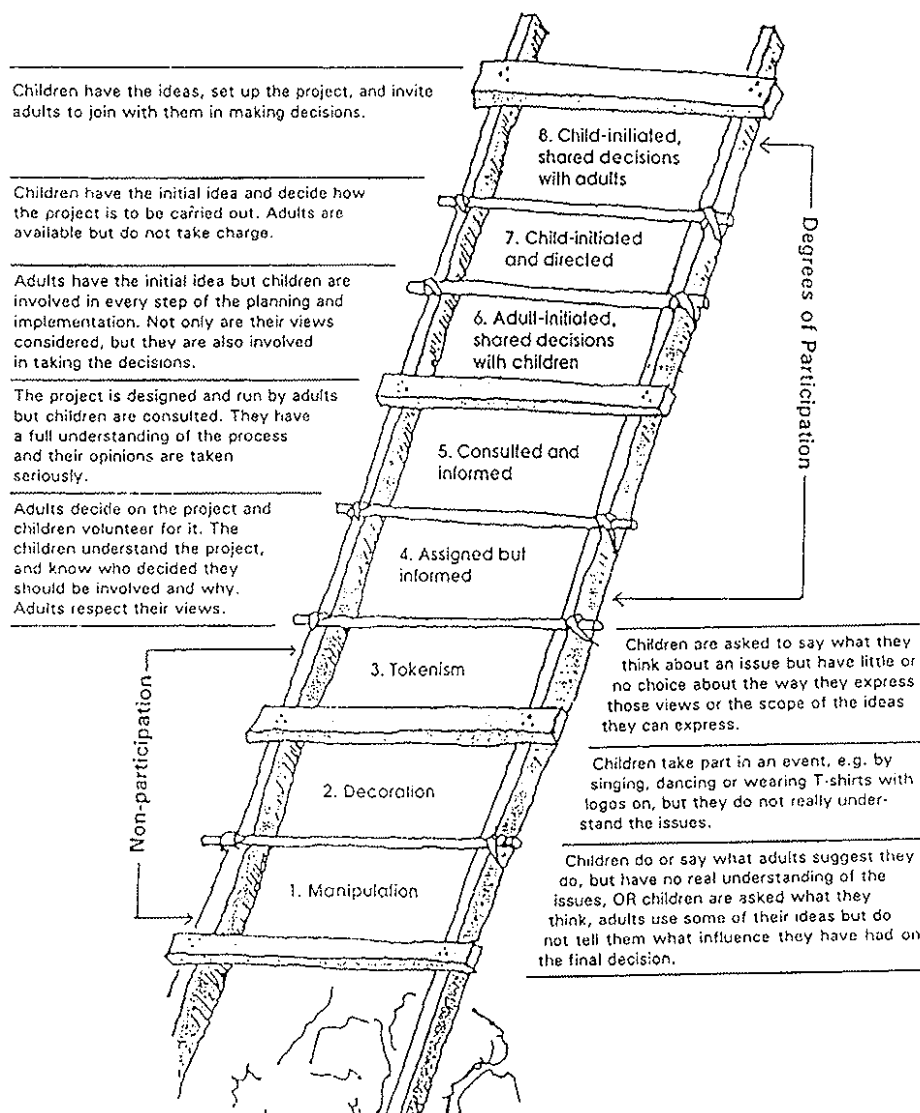
4.2 Osallisuuden tikapuut

Roger Hartin vuonna 1992 kehittämien osallisuuden tikapuiden avulla voidaan kuvata lapsen mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin (Kuvio 1). Rakensin työni tueksi porrasmallin, tavoitteen, jonka toivoin työssäni toteutuvan. Hart kuvaa osallisuuden tikapuiden matalimpia portaita niin, että lapsella on vähän tai ei lainkaan mahdollisuutta olla osana häntä koskevissa asioissa. Kun taas kiipeämällä korkeammille tikapuille, yksilön osallisuus kasvaa samassa suhteessa. (Oranen 2008: 9.)

Tikapuut muodostuvat kahdeksasta askelmasta. Askelmat kuvaavat lapsen osallisuuden lisääntymistä asteittaisesti. Alimmaisilla, 1-3, portailla yksilön mahdollisuus olla osallisena on vähäistä ja aikuisen kiinnostuneisuus lasta kohtaan ei näy lapselle ymmärrettävällä tavalla. Puolelta välissä, 4-6, tikapuita lasten vapaaehtoisuus osallisuuteen korostuu, vaikkakin aikuislähtöinen toiminta ja päätösten tekeminen on vielä vallitsevaa. (Oranen 2008: 10–11.)

Vasta tikapuiden lopussa, 7-8, portaalla yksilön vapaaehtoista osallisuutta kunnioitetaan aikuisten pysyttelemällä taka-alalla. Lasten toiminta on tästä näkökulmasta arvostettu ja aikuiset ovat omaksuneet lasten osallisuuden käsitteen toimintana, jonka mukaan he ovat tasa-arvoisia yhteiskunnan jäseniä. (Oranen 2008: 10–11.) Työmenetelmäni valinnassa pidin huolen, että satukirjaa työstettäessä liikuimme seitsemännen ja kahdeksannen portaan välillä. Aikuisena pysyttelin taka-alalla ja annoin lapselle mahdollisuuden toimia omien toiveidensa mukaisesti. Lapsella oli mahdollisuus halutessaan joko osallistua toimintaan tai pysytellä tarkkailijan roolissa.

Koen Hartin oivalluksen osallisuuden tikapuista merkittävänä työni kannalta, sillä sain prosessin aikana mahdollisuuden analysoida osallisuuden käsitettä osana opinnäytetyöni osallisuutta tukevaa näkökulmaa. Ryhmän ollessa suuri, lapsen osallisuuden käsite arjen työssä usein heikkenee. Tikapuiden avulla sain myös konkreettista apua siihen, miten omalla työlläni ja menetelmien valinnalla voin vaikuttaa lasten osallisuuteen.

KUVIO 1. Osallisuuden tikapuit. Roger Hart 1992.

4.3 Lapsilähtöisyys

Lapsilähtöisen toiminnan pohjalla on lapsen yksilöllisyyden kunnioittaminen ja yksilöiden välinen tasa-arvo. Jokainen lapsi tulee hyväksyä juuri sellaisena kuin hän on, eikä lasta tule yrittää sovittaa ennalta määrättyihin muotteihin. Lapsilähtöiseen toimintaan kuuluu lasten kanssa keskustelu ja heidän mielipiteidensä aktiivinen huomioiminen (Järvinen- Laine- Hellman-Suominen 2009: 35; Keskinen- Virjonen 2004: 166–167.)

Järvisen ym. (2009:35) mukaan lapsilähtöisyys merkitsee kasvatustyössä joustavuutta ja perehtyneisyyttä lasten maailmaan, ja lapsen tapoihin kokea asioita. Kasvattajan toiminnan johdonmukaisuus ja luottamuksellisuus antavat lapselle mahdollisuuden tehdä omia aloitteita sekä valita hänelle mieluisia toimintoja. Kasvattajan tehtävänä päiväkodissa on tarjota lapselle tilaisuuksia ihmetellä ja tutkia. Tällöin lapsi saa mahdollisuuden harjoitella johtopäätösten tekemistä.

Ennen kaikkea lapsen rohkaiseminen tutkimaan ympäristöään kertoo lapselle, että hän on arvokas yhteisön jäsen. Avoimuuteen ja rehellisyyteen perustuva vuorovaikutus on hyvän kasvatuksen keskeinen ehto. Kasvatusprosessin tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien tulee lähteä lapsesta. (Hujala ym. 2007:56, Kalliala 2008: 19–20.)

Lapsilähtöisyyttä voi myös ajatella pedagogisen oppimisympäristön näkökulmasta. Päiväkodissa tulisi ottaa huomioon tavaroiden sijoittelussa niille tarkoitettu kohderyhmä. Lelut ja muut lasten omaan käyttöön tarkoitetut tavarat tulisi olla lasten saavutettavissa ilman aikuisen apua. Toimintaympäristön tulisi kannustaa lapsia omatoimisuuteen, itsearviointiin sekä tavoitteiden asettamiseen. Työni yhteydessä lapsilähtöinen pedagoginen oppimisympäristö voisi käsittää lasten mahdollisuuden ryhtyä piirtämään, kun heitä itseään huvitti. Pyrin prosessin aikana siihen, että piirustuspaperi oli lasten ulottuvissa.

Lapsen omaehtoisen kiinnostuksen herääminen on välttämätöntä, jotta lapsi voisi oppia. Lapsilla tulee myös ensisijaisesti olla mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen. Kielikyvyssä lapsilähtöisten menetelmien käyttäminen edistää positiivisesti lapsen kehittyvää ruotsinkielen taitoa. Usein juuri ne asiat, joissa lapsi on ollut mukana ideoimassa, suunnittelemassa ja toteuttamassa, lapsen kielitaito myös vahvistuu. Satujen

kautta lasten mielenkiinto ruotsinkieltä kohtaan kasvoi selvästi. Lapset halusivat oppia uutta sanastoa minulta kysellen, liittyen tuleviin satuihin.

Järvinen (2009: 36) huomauttaakin, että lapsilähtöisen kasvatuksen voidaan todeta tukevan lapsen itsetuntoa, edistävän lapsen sopeutumista yhteiskuntaan sekä edistävän suoriutumista myöhemmin koulussa. Lapsilähtöisen kasvatus on lapselle voimavaratekijä, joka kannattelee lasta arvokkaana yksilönä.

4.4 Lapsen itsetunnon vahvistaminen osana osallisuutta tukevaa toimintakulttuuria

Itsetunnon merkitys modernin lapsikäsitteen myötä on vahvistunut yhteiskunnassamme. Sinkkonen (2008:170) pohtii itsetunnon tukemisen merkitystä niin päivähoitossa kuin koulussakin. Terveen itsetunnon vahvistaminen on merkityksellistä lapsen hyvinvoinnin takia. Itsetunto voidaankin luokitella ns. terveeseen ja narsistiseen. Lapsen terve kehitys kertoo terveestä itsetunnosta. Narsismi-sanalla puolestaan viitataan häiriintyneeseen itsetuntoon. Itsetunnon hyvyys tai huonous muuttuu päivittäin, niin lapsen kuin aikuisenkin kohdalla. Kuitenkin terveen itsetunnon omaava kokee muutokset lievempinä kuin heikon itsetunnon omaava.

Vehkalahti (2007:12–20) huomauttaa, että terveen itsetunnon tukemisessa kasvattajien tulee olla läsnä lapsen arjessa, nähdä lapset omana hyvänä persoonanaan. Lapsen kuunteleminen ja vastavuoroinen keskusteleminen ovat merkityksellisiä itsetunnon tukemista ajatellen. Keskustelun ja kuuntelun ohella tarinoiden ja sadutuksen maailma on oiva keino lapselle jakaa hänelle tärkeitä asioita jonkun muun kanssa. Näin myös omassa työssäni pyrin toimimaan turvallisenä aikuisena, jonka kanssa lapsella oli mahdollisuus jakaa hänelle tärkeitä asioita, esimerkiksi sadutuksen parissa.

Itsetunnon vahvistamiseen tarvitaan myös yhteisön tukea. Lapset kaipaavat leikkejä ja toimintaa, jossa kaikkia tarvitaan. Myös lapsen luottamus ja arvostus on ansaittava. Oman itsensä arvostaminen kasvattajana on ensisijaisen tärkeää, jotta lapsi oppii arvostamaan muita. Monien asioiden summana syntyy terve ja vahva itsetunto. (Vehkalahti 2007:27–28, 39–41.)

Lapsen terveen itsetunnon tukeminen ja vahvistaminen kuuluu niin perheen kuin päivähoiton kasvatushenkilöstönkin tehtäviin. Arjen toiminnot, leikki ja vuorovaikutus

muokkaavat lapsen tunnetta siitä, millainen hän on. Lapsen ajatuksia tulee kuunnella ja kannustaa häntä kokeilemaan uusia asioita. Lapsen kasvatusprosessin aktiivinen seuraaminen ja sensitiivinen huomioiminen ovat avuksi lapsen itsetunnon tukemisessa. Lapsen kehuminen oikeasta syystä on myös tärkeää, yltiöpositiivisten kommenttien merkitys lapselle on mitätön, mikäli ne eivät ole totta. (Keltikangas-Järvinen 2004: 125–131; Sinkkonen 2008: 177–182; Vehkalahti 2007: 115.)

Lapsen ajatusten huomioiminen niin kotona kuin päivähoitossakin vahvistaa lapsen tunnetta siitä, että hän on arvokas. Osallistavan toimintakulttuurin myötä päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelmiinkin on koottu osio lapsilähtöisyydestä ja sen merkityksestä lapsen itsetunnon sekä kokonaisvaltaiselle kasvulle. Lapsen päästessä halutessaan mukaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen sekä arviointiin antaa lapselle mahdollisuuden toteuttaa itseään ja tuoda omaa kulttuuriaan esille.

Reetta Vehkalahti kirjoittaa teoksessaan (2007:122–125) kuinka lapsen kokonaisvaltainen huomioiminen on kuitenkin tärkeintä. Rakkaus, luottamus, arvostus ja välittäminen ovat tapoja, miten jokaiseen lapseen tulisi suhtautua. Hän kiteyttää mielestäni lapsen itsetunnon vahvistamisen hyvin sanoessaan:

Pahana on ikävää, tylsää ja yksinäistä. Jokainen on mieluummin kiva ja hyvä kuin ilkeä ja paha. Kun unohdat etukäteistietosi ja ennakkoluulosi ja uskot lapsesta hyvää, hänen on helpompi olla hyvä.

5 MENETELMIEN ESITTELY

Tässä luvussa avaan työssäni käyttämiäni menetelmiä. Valitsin opinnäytetyöni yhdeksi menetelmäksi sadutuksen, sen osallisuutta tukevan luonteen vuoksi. Dialogisuuden valitsin puolestaan tukemaan sadutusta. Sadutuksen sekä dialogisen menetelmän käyttäminen vahvistavat myös työni teoreettista näkökulmaa ja yhdessä ne muodostavat työni perustan. Näiden menetelmien avulla minulla oli myös mahdollisuus saavuttaa työlleni asettamani tavoitteet.

5.1 Sadutuksen historiaa

Sadutus on Monika Riihelän kehittämä vuorovaikutus menetelmä. Hän aloitti sadutusmenetelmän kehittämisen Suomessa 1980-luvulla. Riihelä pohti kerrontaa terapeuttisena välineenä lapsen itsetunnon ja osaamisen esille tuomiseen. Tämän jälkeen sadutuksesta innostuneet ovat lähteneet kokeilemaan menetelmää erilaisten projektien myötä. Menetelmän takana on Riihelän pitkä tie lasten ajatuksiin. Lasten käsitteiden tutkiminen ei ole helppoa, eikä heidän ajatuksistaan saa kiinni edes haastattelun kautta. Riihelä kokee, että jokainen tutkimus ja kokeilu tuovat uudenlaisia näkökulmia saduttamiseen. (Karlsson 2005:100–104.)

Riihelä on kokenut työssään erityisen tärkeäksi havainnoksi sen, että lapsen ja aikuisen välisessä keskustelussa on muututtava jokin. Aikuisten puheenvuoroja tulee vähentää, ja lasten puolestaan lisätä. Tutkimusten tulokset osoittavat myös, että sadutusmenetelmän rajat eivät ole tulleet vielä vastaan. Riihelä korostaa, että jokaisella on ajatuksia sekä tarinoita, joita kenelläkään muulla ei ole. Tästä syystä jokaisen ihmisen ajatukset ovat arvokkaita ja niitä on syytä kuunnella. Sadutus on samalla myös hieno keino tutustua lapseen ja ansaita lapsen luottamusta. (Karlsson 2005: 105–111, 194.)

5.2 Sadutus menetelmänä

Sadutuksessa kertomiseen yhdistyy kirjoittaminen, lukeminen sekä kertojan toivomat korjaukset. Saduttaja tarvitsee vain muistiinpanovälineet, jonka jälkeen sadutus voi alkaa. Lasta kehoitetaan kertomaan satu tai tarina, juuri sellaisena kuin hän itse haluaa. Tämän jälkeen se kirjoitetaan ylös sana sanalta, niin kuin lapsi sen kertoo. Kun satu on valmis, se luetaan lapselle ja hän voi halutessaan korjata sitä. (Karlsson 2005: 100, 116; Keskinen- Virjonen 2004: 142; Mediakasvatuskeskus 2008.)

Kerro satu (tai tarina). Kirjoitan sen muistiin juuri niin kuin sen kerrot mitään muuttamatta. Lopuksi luen kertomuksen sinulle, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat. (Karlsson 2005: 44.)

Berätta en saga, hurdan du vill. Jag skriver up den. Och när den är färdig läser jag den för dig, så att du kan ändra på någonting ifall du vill. (Karlsson-Levamo-Siukkonen 2007:60.)

Sadutusmenetelmää käytettäessä ei ennakoida eikä ohjata keskustelun kulkua, eikä myöskään arvioida kertomusta. Kertoja saa itse päättää mistä hän haluaa kertoa ja miten. Lapsi päättää myös itse siitä, mitä hän jättää sanomatta. Näin lapsella säilyy

tekijänoikeus omaan kertomukseen. Sadutuksen avulla lapsi saa kertoa tunteistaan ja jakaa kokemuksia muiden kanssa. Hän saa käsitellä asiaa omasta näkökulmastaan ja käyttää mielikuvitustaan. Sadutus menetelmänä lisää lapsen osallisuutta ja lisää lapsen oman arvon tunnetta. (Keskinen- Virjonen 2004: 154–155.)

Lapsi kokee suurena elämyksenä kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen, kun hän huomaa, että osaa kertoa sadun. Sadutus korostaa lapsen oikeutta tulla kuulluksi ja huomioduksi. Sadutuksen myötä myös lapsen itsetunto sekä luottamus omaan osaamiseen vahvistuvat. Menetelmässä on tärkeää aikuisen ja lapsen yhdessä tekeminen ja siitä seuraava ilon tunne. Sadutus on lapsilähtöinen menetelmä ja lapselle paljon tilaa antava tapa kuulla lasta. (Karlsson 2005: 119; Keskinen- Virjonen 2004: 154–155.)

Niin tontun seuraava päivä jatkui, mutta päivä oli hyvin erilainen, koska hän ei ollutkaan siellä korkealla tornilla. Hän näki taivaalla potkulaudanmuotoisen pilven ja hän oli rakentanut lumiukon, jolla oli tonttulakki päässä. Hehe, häntä nauratti. Hän ei ollut ikinä nähnyt lumiukkoa, jolla oli tonttulakki. Hän sanoi ” hei hei, nähdään huomenna”. Katsotaan mitä konsteja hän huomenna keksii.
(Elina 6v.)

Sadutuksen ansiosta lapset sekä aikuiset voivat huomata, että jokaisen ajatuksia voidaan tallentaa, ripustaa seinälle, lähettää viestinä muille, julkaista tai tutkia. Kertomuksen saatua näkyvän kirjallisen muodon, jää kertomus muistiin. Siihen voi palata uudelleen ja se säilyy kulttuurituotteena. Sadutus on oiva keino aikuiselle päästä lähemmäksi lapselle tärkeitä asioita.(Mediakasvatuskeskus 2008.) Työni avulla minulla oli mahdollisuus päästä lähelle lasten ajatuksia ja mahdollistaa heille oman kulttuurituotteen julkaiseminen, arvokkaasti.

Saduilla, kuten leikilläkin, on merkittävä rooli osana varhaiskasvatusta. Niiden kautta myös lapsen kielellinen kasvu saa mahdollisuuden kehittyä. Kielellisen kehityksen merkitys kielikyöpyryhmässä on oleellista. Mitä enemmän lapsille luetaan satuja ja luodaan mahdollisuuksia vapaaseen leikkiin, sitä paremmin lapsen kieli pääsee kehittymään. Tärkeää kielellisen kehityksen kannalta on, että myös vanhemmat kotona antavat lapselle mahdollisuuden sekä kuunnella että kertoa itse satuja. Sadutuksen myötä myös ruotsinkielen kehitys vahvistuu lapsilla tasavertaisen vuorovaikutuksellisen suhteen johdosta.

Lapsen ruotsinkielen kehitys on myös yhteydessä lapsen suomenkielen kehitykseen. Jos lapsi osaa hyvin suomea, ruotsinkielen omaksuminen seuraa vahvana perässä. Lapsen siirtyessä päivähoidosta koulumaailmaan, hänen tulee osata toimia ruotsinkielellä, sillä koulussa ruotsinkielen asema korostuu. Päivähoidossa lapset puolestaan toimivat vielä suurimman osan ajastaan suomenkielellä.

Lapsen empatiakyvyn sekä mielikuvituksen kehittyminen sekä keskittymiskyvyn parantuminen ovat myös leikin ja satujen positiivisia seurauksia. Saduilla koetaan myös olevan lapsen maailmankuvaa eheyttävä merkitys. Näiden ohella sadut sekä leikit tuovat läheisyyttä sekä luovat ainutlaatuisia hetkiä aikuisen ja lapsen välille. (Mediakasvatuskeskus 2008.)

Tääl on kultaa ja sitten kun täl on sotkuset hiukset ja täl on kauniit toi sisilisko menee luolaan ja tää näki unta ja tässä aihaalla on luola. Ja sit ku sisilisko meni sinne luolaan, se kuoli. Ja sit kun tää tyyppi astu tähän kultaan, se pyörty.
(Laura 4v.)

Karlsson (2005:41–42) toteaa, että sadutuksen voidaan parhaimmillaan sanoa avaavan aikuisen silmät, herkistävän korvat sekä kasvattavan aikuiselle tuntosarvet. Sadutus tuo lapselle ainutlaatuisella tavalla esiin lasten omaa kulttuuria sekä sen rikkautta. Sadutuksen myötä lapsen itseilmaisu sekä oma-aloitteisuus usein myös kehittyvät. Lapset voivat myös sadutuksen myötä oppia vaatimaan kuuntelemista muissakin tilanteissa. Näiden asioiden johdosta lapsen vahvalle itsetunnolle jää tilaa, joka on lapsen kasvun ja kehityksen kannalta tärkeää.

De viktigaste människorna för mig är min pappa, min mamma och jag. Ne on siksi tärkeitä, et ne hoitaa mua ja ostaa mulle ruokaa.
(Lotta 6 vuotta.)

5.3 Lapsen dialogi

Aarnion (1999:32) määritelmän mukaan dialogi merkitsee siihen osallistuvien kommunikatiivista suhdetta, jonka tarkoituksena on vastavuoroisen ymmärryksen rakentaminen. Dialogi on ennen kaikkea väline ihmisten välisiin kanssakäymistilanteisiin. Dialogin avulla pyritään saamaan keskustelussa aikaan mahdollisimman avoin vuorovaikutustilanne, ottaen huomioon jokaisen dialogiin

osallistuvan jäsenen mielipiteet. Dialogissa ei ole tarkoitus ohjailta toista osapuolta, eikä myöskään ennakoita toisen sanomaa.

Dialogisen työotteen ja osaamisen saavuttaminen vaatii panostusta ja perehtyneisyyttä. Dialogisen ajattelun perimmäisen tärkeänä lähtökohtana on ajatus siitä, että ihminen on sosiaalisen vuorovaikutuksen muokkaama, ja voi sitä kautta kehittyä ja muuttua erilaisten ihmisten kohtaamisten seurauksena. (Heikkilä-Heikkilä 2001:52–53.)

Lasten kanssa työskenneltäessä olisi myös erittäin tärkeää olla dialogissa läsnä tasavertaisena toverina. Erityisen tärkeää tämä on myös kielikylyvyssä, jossa lapsi suurimman osan ajasta puhuu suomea mutta välillä rohkaistuu sanomaan jotakin ruotsiksi. Tällöin kasvattajan olisi osattava antaa onnistumisesta lapselle positiivista palautetta, ja olla aidosti kiinnostunut jatkamaan keskustelua. Dialogin avulla aikuinen pääsee osaksi lapsen maailmaa. Kaikki tämä osaltaan auttaa luomaan lapselle suotuisan kasvuympäristön, jossa lapsi nähdään aktiivisena toimijana.

Kielikylyvyssä lapsen kanssa keskusteleminen tasa-arvoisina osa-puolina on merkittävää myös lapsen kielellisen kehityksen näkökulmasta. Mitä enemmän lasten kanssa keskustellaan, sitä enemmän he oppivat ymmärtämään ja tuottamaan kieltä. Samalla lapset saavat myös tärkeitä kokemuksia osallisuudesta.

Dialogissa virheet ovat sallittuja, ei tuomittuja. Onnistuneen dialogin lähtökohdiksi sekä kielellisen kehityksen perustaksi voidaankin liittää tilan antaminen tasa-vertaisessa vuorovaikutussuhteessa. Rauhallisuus ja keskustelukumppanin tunnelman aistiminen luo hyvän pohjan dialogille. (Harju-Luukkainen 2007:133–136.) Kielikylyvyssä lasten kanssa käytäviin dialogeihin on annettava aikaa. Kasvattajalla on suuri merkitys sille, millä kielellä lapsi itseään milloinkin ilmaisee. Jos lapsi kokee tilaisuuden olevan turvallinen ja rauhaista, on hänen helpompi lähestyä vieraalla kielellä.

Heikkilä-Heikkilä (2001:109) osuu mielestäni dialogin ytimeen sanoessaan, että kuunteleminen, ei vain kuuleminen, on erittäin tärkeä osa dialogista menetelmää. Omassa päässä vallitsevat ajatukset on osattava laittaa sivuun, ja on kyettävä olemaan aidosti kiinnostunut toisen ihmisen sanomisista. Puuskittainen kuunteleminen, jolloin kuunnellaan sieltä täältä toisen kertomasta jotain mutta ei kaikkea, ei anna dialogin toisille osapuolille tunnetta, että heidän sanomisistaan oltaisi kiinnostuneita. Lapset

aistivat, koska aikuinen ei todella kuuntele häntä. Tämän näkökulman otin työni yhdeksi kantavaksi toimintatavaksi. Ei riitä, että on kuuntelevinaan, vaan lapsi on päästettävä lähelle. Kasvattajan on osattava luoda aidolle dialogille suotuisa tunnelma.

6 PROSESSIN KUVAUS

6.1 Aiheen rajaaminen ja kohderyhmä

Aloittaessani opinnäytetyöprosessia keväällä 2008 tuli ensimmäiseksi pohtia aihetta sekä aiheen rajaamista. Tiesin jo tuolloin, että teen työni yhteistyössä Helsingin päiväkodin Lokin kanssa. Olin tietoinen päiväkodin tarpeista sekä kielikyöpyryhmän toimintaperiaatteista. Tuntui myös luonnolliselta yhdistää opinnäytetyö ja viimeinen työelämäharjoittelu. Tiesin, että tulen tekemään opinnäytetyöni yksilötyönä, sillä halusin näyttää osaamiseni varhaiskasvatuksen sekä sosiaalipedagogiikan osa-alueilla.

Päiväkodin johtajan ja kasvattajien kanssa syntyneiden ajatusten sekä omien mielenkiinnon kohteiden pohjalta lähdin rakentamaan miellekarttaa. Työni lopullisesta muodosta ei vielä tuolloin ollut varmuutta. Lähdin ajatuksesta, että työni olisi jonkinlainen kirja, jonka kautta keskustelemamme näkökohdat tulisivat esille. Vaikkakin olimme keskustelleet kielikyöpyryhmän kehittämistarpeista, minulle annettiin vapaat kädet kirjan ideointiin.

Suunnitelmasta huolimatta jätin työni tilaa mahdollisiin muutoksiin. Lapsilähtöisen näkökulman johdosta jäin odottamaan lasten omia ajatuksia ja mielipiteitä. Ennen kirjaprojektin aloittamista tutustuin huolellisesti työhöni liittyvään teoreettiseen materiaaliin ja pohdin sekä henkilökohtaisia että työni asettamiani tavoitteita. Tutustuin myös ennen työn aloittamista päiväkodin Lokin varhaiskasvatussuunnitelmaan, jotta päiväkodin toimintatavat tulisivat minulle tutuimmiksi.

Menetelmäksi valitsin sadutuksen. Koin sen sisältävän työni tärkeitä periaatteita, kuten lapsen osallisuuden, lapsilähtöisyyden sekä dialogisuuden. Sadutus menetelmänä oli minulle tuttu jo ennestään, mutta koin kuitenkin tarpeelliseksi tutustua sadutusta koskevaan kirjallisuuteen. Löysin myös teoksia, joissa lapsia oli sadutettu ja prosessia analysoitu. Työni sai virallisen muotonsa tammikuussa 2009. Silloin syntyi ajatus satukirjan kirjoittamisesta. Satukirjan tekemisessä kohtasivat päiväkodin sekä minun yhteiset tarpeet sekä intressit.

6.2 Satukirjaprojektin aloittaminen

Prosessiin osallistui 22 4-6 vuotiasta lasta. Aloitin kirjaproessin kahdestaan aina yhden lapsen kanssa kerrallaan, jotta lapsi tietäisi, että nyt on kysymys hänen saduistaan ja ajatuksistaan. Halusin lasten tietävän alusta asti, että he ovat arvokkaita ja odotan heidän kertomuksiaan innolla. Onnistuin luomaan ainutlaatuisen ja innostavan alun toiminnalle. Kirjaprojektin aloittaminen sujuikin jokaisen ryhmän lapsen kanssa ainutlaatuisella tavalla. Lapset olivat minulle entuudestaan hieman tuttuja, joten sekin osaltaan helpotti kirjan aloittamista.

Kerroin lapsille ennen projektin aloittamista kirjan tarkoituksen ja tavoitteet. Kerroin lapsille myös sadutuksesta ja lapsilähtöisestä toimintaperiaatteestani. Lapset ottivat työni hyvin vastaan etenkin siksi, että he tiesivät, ettei mitään lopullista ole päätetty vaan olen jättänyt prosessiini tilaa myös heidän ajatuksilleen. Monet lapset kyselivät paljon ja antoivat ideoita jo omaa kirjaansa ajatelleen. Muutamat lapset halusivat ennen oman kirjansa aloittamista tutustua aikuisten kirjoittamiin satukirjoihin ja samalla kertoivat ajatuksiaan, mistä kirjoissa pitivät ja mistä eivät. Osa lapsista halusi aloittaa kirjan työstämisen heti, toiset taas odottivat ja tarkkailivat toimintaa ensin sivusta, kunnes lopulta uskaltautuivat kertomaan omia satujaan.

6.3 Satujen ja kuvien synty

Lapsilla oli mahdollisuus tehdä kirjan sivuja silloin, kun heistä tuntui siltä. Lapset saivat myös vapaasti valita itselleen mieluisan paikan työstämiselle. Kirjan sivuja syntyikin milloin missäkin, pöydän päällä, alla, tuolilla, eteisessä, ulkona, satumajassa jne. Lapset kokivat suurta mielihyvää siitä, että heillä oli mahdollisuus toimia omassa tahdissaan, omassa rauhassa. Erityisen tärkeää myös oli, että aikuisena todella keskityin kuuntelemaan lasta, kohtaamaan hänet yksilönä.

Lapset saivat valita myös paperinsa värin itse. Olin leikannut ryhmätilaan valmiiksi valkoista A5 kokoista paperia mutta halutessaan lapsi sai myös muun väristä paperia. Päätin kuitenkin projektin alussa yhdessä lasten kanssa, että kirjaan tulevat piirustukset olisi hyvä olla A5 kokoisia, jotta A4 kokoiseen kirjaan mahtuisi kuvan alle myös satu. Lapsista tämä kuulosti hyvältä, sillä kirjastakaan ei olisi voitu tehdä suurempaa, koska se olisi liian vaikeasti käsiteltävissä. Lapset saivat piirtää kuvia niin puuväreillä, tusseilla kuin vahaliiduillakin. Kukaan lapsista ei halunnut maalata kirjan sivuja.

Yleistä toimintatapaa prosessin aikana ei muodostunut, vaan kuuntelin satuja milloin missäkin, mihin aikaan tahansa. Saduille ja kuvien tekemiselle annettiin myös aikaa, sillä aina sadutkaan eivät synny helposti. Joitakin satuja tehtiin jopa päiviä, suunnitellen, lause kerrallaan. Toiset taas suorastaan tuottivat satuja niin nopeaan tahtiin, että kirjoittajana oli vaikea pysyä perässä. Vaikka sadut olivat yleensä heti ensimmäisenä hyviä, saattoi joku tarkkaan omaa satuaan pohtinut lapsi tulla vielä päivienkin jälkeen muuttamaan sadustaan joitakin pieniä yksityiskohtia.

Lapsille oli hyvin tärkeää myös seurata oman kirjansa valmistumista. Joidenkin lasten kohdalla, ennen uuden sadun aloittamista, oli käytävä ensin läpi aikaisemmat sadut. Toiset puolestaan tekivät sarjan satuja, jonka jälkeen piti antaa valmiit sadut vanhemmille ihailtavaksi. Suurimmalla osalla lapsista, ensin valmistui kuva, sitten tarina. Prosessin aikana huomasin myös, että osa lapsista teki kirjaa selvästi itseään varten, osa taas kertoi, kuinka kirjasta pääsee nauttimaan myös sisarukset, vanhemmat ja ystävät.

Osalla lapsista kirjan tekeminen eteni eräänlaisissa ryöpyissä, jonain päivänä tarinaa riitti paljon, toisina vähemmän. Joskus kului myös viikkoja, ettei jonkun lapsen kirjaan syntynyt yhtään sivua. Jokaisen lapsen tapa työstää kirjaa oli täysin ainutlaatuinen. Kuusi vuotiasta poikaa ensimmäistä kertaa saduttaessani, hän katsoi minua hölmistyneen näköisenä ja kysyi ”kuuntelet sä, ope, oikeesti mua?”. Vastasin pojalle ”jo, det gör jag!”. Tämän hetken ansiosta ymmärrykseni lisääntyi siitä, kuinka tärkeää lapsen äänen kuuleminen todella on, niin hänelle kuin minullekin.

6.4 ”Mun kirja on färdig!”

Huhtikuun 2009 lopussa kirjaprosessi koki lapsilähtöisen päätöksen. Lapset tulivat vuorotellen kertomaan, että heidän kirjansa ovat valmiit. Lapset selasivat tarkkaan sivuja ja pyysivät minua lukemaan satujaan. Kun lapsi koki, että hänen kirjansa on valmis, se todella tarkoitti sitä. Toinen puolestaan sanoi, että kirja oli hetkeksi valmis, mutta se jatkuu myöhemmin. Lapset antoivat minulle ohjeita kirjan kokoamista varten yksilöllisesti. Jokainen lapsi sai halutessaan mahdollisuuden kertoa, missä järjestyksessä hän haluaa satujensa olevan.

Lapset myös kertoivat, että eivät halua sisällysluetteloja ja näyttivät minulle yhtä aikaisemmin selattua satukirjaa jossa oli sisällysluettelo. Lapset selasivat aikuisten kirjoittamia satukirjoja ja paneutuivat siihen, millainen satukirja voisi olla.

Jokaisen kirjan ollessa valmis, olin valmis ottamaan kansiot päiväkodista pois, ja paneutumaan aiheisiin lisää kotona. Kokosin satukansiot yhteen ja aloitin kotona lukemaan satuja ja paneutumaan syvällisemmin satujen aiheisiin ja lasten ajatuksiin. Monien satujen kohdalla havaitsinkin, että niiden aiheet kulkevat käsi kädessä lapsen oman elämän kanssa. Iloisten tapahtumien yhteydessä lapset kertoivat usein hyvinkin iloisia satuja, kun taas surullisten asioiden purkamisessa lapset kertoivat surullisia tai jopa vihaisia satuja.

6.5 Saduista kirjaksi

Toukokuun 2009 aikana kävin läpi kaikki lasten sadut kirjoittamalla ne tietokoneelle siinä järjestyksessä, missä satukansiot olivat. Satuja oli yhteensä noin 400, joten työtä niiden kirjoittamisessa riitti. Satuja kirjoittaessani havaitsin lasten kertoneen satuja hyvin samanlaisista teemoista. Nostin sieltä muutamia selkeitä teemoja tulevien kirjojen otsikoiksi. Lasten kertomista saduista nousivat esille perheen tärkeys, mukavat asiat, joita lapset tekevät vanhempiensa sekä ystäviensä kanssa. Lasten harrastuksista oli myös paljon satuja. Kun lasten sadut olivat kirjoitettu tietokoneelle, tulostin ne ja laitoin ne kyseisen lapsen satukansioon. Käytin lasten satujen tulostamiseen 160 grammaista valkoista paperia, jotta kirjat olisivat lasten käytön paremmin kestäviä.

Tulostuksen jälkeen liimasin lasten tekemät kuvat oikean sadun kohdalle. Kun sivut olivat tehty, järjestin ne otsikoiden mukaan loogiseksi kokonaisuudeksi ja jokaisen lapsen persoonallisuutta kuvaavaksi teokseksi, ottaen huomioon lasten toiveet kirjansa muodosta. Osa lapsista oli antanut minulle tarkat ohjeet, mikä satu tulee minkäkin jälkeen. Sidoin ne yhteen kierrelehtikoneen avulla ja laitoin kirjoihin muovikannet.

Lähes jokaisen lapsen kirjan kannessa oli heidän itsensä piirtämä kuva itsestään tai oma nimikirjoitus. Kannen oman kuvan ideasta syntyi myös kirjan nimi. Keskustellessani lasten kanssa, lähes jokaisen lapsen mielestä kirjan nimen tuli kuvastaa sen ainutlaatuisuutta sekä kirjan kirjoittajaa. Kirjan nimeksi tuli Min bok, jonka alla luki

lapsen nimi. Kirjan nimi suomeksi on Mun kirja, ja nimi syntyi yhteistyössä lasten kanssa.

6.6 Kirjan julkistamistilaisuuden suunnittelua

Idea julkistamistilaisuudesta syntyi yhdessä lasten kanssa. Lapset pohtivat, että mikä olisi paras tapa saada kirjat niin, että myös vanhemmat pääsisivät mukaan tilaisuuteen. Päädyimme yhdessä siihen, että kirjojen julkistamistilaisuus pidettäisiin kevät juhlan jälkeen, jolloin vanhemmat ovat jo valmiiksi saapuneet päiväkotiin. Tämä oli myös ryhmän kasvattajien sekä johtajan mielestä hyvä ja arvokas vaihtoehto pitkän projektin päätökselle.

Juhlavaatteilla oli lapsille myös merkitystä. Lapset innokkaina pohtivat niin omaa kuin vanhempiensakin vaatetusta tulevaa juhlaa varten. Oli tietysti tärkeää, miten oman kirjan julkistamistilaisuuteen pukeudutaan mutta myös miten käyttäytyään. Kävimme lasten kanssa yhdessä läpi, miten tilaisuus etenisi. Lasten ideoiden pohjalta loin tilaisuuden rungon. Tilaisuus päätettiin pitää päiväkotin Lokin kielikyöpyryhmän tiloissa kahdesta syystä. Ensinnäkin lasten mielestä vanhempien oli hyvä nähdä, missä kirjat ovat syntyneet. Toiseksi lapset ajattelivat ryhmätilan olevan täydellinen myös siitä syystä, että siellä olisi valmiina jo kaikki lelut yms., millä hienon tilaisuuden saisi aikaan.

6.7 Kirjan julkistamistilaisuus 28.5.2009

28.5.2009 klo 16.00 oli kirjojen julkistamistilaisuuden aika. Rakensin aamupäivällä yhdessä lasten kanssa heille tilaisuuteen sopivan satumajan, joka koostui tyynyistä, pehmoeläimistä ja peitoista. Satumajassa jokaisella ryhmän lapsella oli oma paikka. Paikalla oli lasten vanhempien lisäksi isovanhempia, sisaruksia, sekä muita lapsille tärkeitä ihmisiä.

Kun yleisö oli löytänyt itselleen hyvän paikan ja lapset olivat päässeet satumajaan, aloitin tilaisuuden kertomalla työni viitekehuksesta sekä nimestä. ”Kuuntelet sä oikeesti mua?”, kosketti minua kirjaprojektin alussa ja siitä löysin työlleni myös punaisen langan. Tuolloin ymmärsin, kuinka tärkeää lapsille on, että joku aikuinen oikeasti kuuntelee. Puheessani kerroin vanhemmille kevään satukirjaprojektista ja sen annista. Kiitin vanhempia opinnäytetyöni mahdollistamisesta, ja lapsia aktiivisesta ja innostuneesta osallistumisesta oman kirjan tekemiseen.

Kiitettyäni sekä lapsia että vanhempia soitin heille kappaleen, joka oli antanut minulle voimaa prosessin eri vaiheissa ja muistuttanut minua siitä, kuinka tärkeästä aiheesta on kysymys. Maarit Hurmerinnan esittämän kappaleen Lainaa vain soidessa, kävin kiittämässä jokaista lasta yksitellen satumajassa. Sen jälkeen nostin lasten kirjoja esille, ja kohdistin katseeni aina kunkin lapsen vanhemman silmiin. Kappaleen sanat koskettivat läsnäolijoita, ja monen vanhemman kasvoilla virtasi kyyneliä. Kappale kertoo siitä, miten lyhyt lapsuus todella on, ja että se on tavallaan vaan lainassa vanhemmilla. Kappaleen sanoilla halusin kuvastaa vanhemmille sitä, miten tärkeää lasten kuunteleminen on ja miten se vaikuttaa lapseen kokonaisvaltaisesti.

Kappaleen loputtua lapset odottivat satumajassa malttamattomina omia kirjojaan. Ojensin lapsille kirjat kutsumalla heitä nimeltä. Kun jokainen lapsi oli saanut oman satukirjansa käteen, satumaja olikin oiva paikka jäädä katselemaan kirjaa ystävien kanssa. Lapset kertoivat toisilleen satuja, katselivat kuvia ja juoksivat sitten vanhempiensa syliin.

Lasten saatua omat kirjansa, he tulivat kiittämään minua. Vanhempien kanssa keskustellessani kävi ilmi, kuinka tärkeästä prosessista olikaan kyse. Monet vanhemmat kertoivat lastensa osaavan jokaisen oman sadun ulkoa. Valmis kirja osoitti myös vanhemmille, että lasten sadut ja tarinat ovat korvaamattomia. Kahta samanlaista satua ei olekaan olemassa.

Muutaman lapsen vanhemmat kertoivat myös, että lapset ovat alkaneet kertoa satuja myös kotona ja pyytävät vanhempiaan kirjoittamaan niitä ylös. Oli hienoa kuulla, miten hiljaisimmatkin lapset ovat saaneet rohkeutta pyytää vanhemmiltaan aikaa kuuntelemiseen ja satujen ylös kirjaamiseen. Tapa, jonka lapset olivat prosessin aikana oppineet, kertoi heille, kuinka nimenomaan heidän juttunsa ovat kuuntelemisen arvoisia.

7 TULOKSET JA ARVIOINTI

Työni toiminnallisen luonteen vuoksi pohdin tuloksia tavoitteisiini peilaten. Arvioin käyttämäni menetelmien toteutumista teoreettisen viitekehysten näkökulmasta. Päätin arvioida ensin työni teoreettista viitekehystä omana kappaleenaan sillä koen, että täten tulee paremmin esille teorian valitsemisen merkitys työlleni sekä ammatilliselle kasvulleni. Menetelmiäni arvioidessani kiinnitin huomiota siihen, kuinka ne nivoutuivat teoreettiseen viitekehykseeni muodostaen yhdessä toimivan kokonaisuuden.

7.1 Satukirjaprojektin arviointi

Vaikkakin aika-ajoin kirjan tekeminen tuntui raskaalta ja usko työn valmistumiseen horjui, voin nyt olla ylpeä siitä, että työni on valmis ja palaset loksahdivat yhteen kovan työn ansiosta. Teorian ja menetelmien onnistunut valinta helpotti työn merkityksellisyyden perustelemista. Lapsilta, heidän vanhemmiltaan sekä kielikylypyryhmän kasvattajilta saamani hyvän palautteen vuoksi voin olla tyytyväinen prosessiin. Satukirjojen ollessa puolivälissä totesin, että vaikutukset lapsissa ovat huimat. Vaikka olisin epäonnistunut työssäni, tiedän, että lasten kirjoissa kuuluu ja näkyy heidän äänensä, hehkuu heidän onnensa siitä, että heitä todella kuunneltiin.

Satukirjojen suunnittelu kuin toteutuskin sujui hyvin. Välillä kuitenkin oman sadutuskäsialan selkokielelle muuttaminen oli haastavaa. Samoin kuin satuja tietokoneelle kirjoittaessani tuntui, etteivät sadut lopu koskaan. Koskaan en kuitenkaan epäillyt työni tärkeyttä. Mitä enemmän hain teoriasta tukea työlleni, sitä enemmän vakuutuin siitä, kuinka tärkeä työni todellisuudessa onkaan.

Satukirjojen tekemisessä minua auttoi suuresti tarkkaan mietitty aikataulu. Tein itselleni prosessin aikana välietappeja, jolloin työni eteni toiveitteni mukaisesti. Mikäli minusta tuntui, että jonkun lapsen kirja ei ollut edistynyt, keskustelin hänen kanssaan. Toiset lapset tarvitsivat enemmän tukea kirjan tekemisessä kuin toiset. Kuitenkin kirjojen julkistamistilaisuudessa jokaisen lapsen tyytyväisyys omaa kirjaa kohtaan oli paras palkintoni. Annoin työlleni sydämeni ja uppouduin satujen maailmaan. Tämä on värikäs tuotos siitä, millaiseksi osaamiseni on muodostunut näiden kolmen ja puolen korkeakoulu vuoden aikana.

7.1.1 Osallisuuden ja lapsilähtöisyyden toteutumisen arviointia

Teoreettisesta viitekehystäni lapsen osallisuuden tukeminen sekä lapsilähtöisyys tukivat käyttämiäni menetelmiä. Lapsen osallisuutta arvioin koko työni ajanjaksolta. Tammikuussa 2009 aloittaessani satukirjan tekemistä monelle lapselle oli aluksi vaikeaa ymmärtää, että heidän mielipiteensä ovat merkityksellisiä koko ryhmän toiminnan kannalta. Annoin lapsille mahdollisuuden tehdä kirjaa missä vaan, milloin vaan. Toimimme kuitenkin työssäni päiväkodin yleisestä rytmistä kiinni pitäen.

Lapset ymmärsivät hyvinkin nopeasti, että he ovat omien satujensa asiantuntijoita. Tässä osallisuuden rinnalla kulkee myös lapsilähtöisyys. Sillä jokaisella lapsella oli mahdollisuus tehdä satuja ja kuvia, silloin kun heistä tuntui siltä. Minulla ei ollut valmiina muottia, jonne sadut olisivat pitäneet sovittaa, vaan lapset saivat käyttää omaa luovuuttaan ja tuoda omaa kulttuuriaan esille.

Lapsen itsetunnon vahvistumista on vaikea mitata luotettavin mittarein. Kuitenkin osallisuuden ja lapsilähtöisyyden voidaan jo sinällään sanoa vahvistavan lapsen tervettä itsetuntoa. Viittaan kuitenkin omiin havaintoihini, joiden kohdalla lukija saa itse arvioida, onko muutosta tapahtunut vai ei. Uskon, että prosessin aikana jokainen lapsi koki merkityksellisenä sen, että aikuinen todella kuunteli ja otti hänen yksilölliset mielipiteensä huomioon. Jokainen lapsi sai olla oma itsensä ja hän sai positiivista palautetta omasta työstään.

7.1.2 Sadutuksen ja dialogisuuden arviointia

Sadutus on osallisuutta tukeva sekä lapsilähtöinen menetelmä, tästä näkökulmasta onnistuin valitsemaan menetelmäni oikein. Sadutuksella voidaan myös sanoa olevan merkitystä lapsen terveen itsetunnon tukemiselle. Dialogisuuden koin vievän työtäni eteenpäin, sen vuorovaikutuksellisen aspektin vuoksi. Lapset ovat hyvinkin tarkkaavaisia ja havaitsivat nopeasti, mikäli heitä ei kuunnella. Koinkin dialogisuuden tukevan satukirjojen etenemistä sekä muotoa. Lapset huomasivat aidon kiinnostuneisuuteni heidän kertomaansa kohtaan ja näin olleen kokivat mielekkääksi jatkaa prosessia ja kertoa minulle muutenkin asioita, kun vaan satujen muodossa.

Sadutuksen sekä dialogisuuden merkitys työssäni ilmentyy lasten itsetunnon vahvistumisena. Vaikeasti mitattavissa olevaa yhteyttä voi kuitenkin kritisoida työni laadullisen näkökulman vuoksi. Monika Riihelä on tutkimuksissaan tuonut sadutuksen yhteyden itsetunnon ja osaamisen esille tuomisen välineenä. Sadutus on lapsilähtöinen menetelmä, joka tukee myös valitsemaani teoreettista näkökulmaa. Sadutus menetelmänä lisää myös lapsen osallisuutta, joka on tullut esille Riihelän tutkimuksissa.

Dialogisen menetelmän käyttö lisäsi lasten rohkeutta ilmaista itseään. Lapset myös oppivat kirjaprojektin aikana, että muissakin vuorovaikutustilanteissa heillä on oikeus mielipiteidensä kertomiseen. Lapset oppivat vaatimaan aikuisten pysähtymistä kuuntelemaan, ja näin olleen työni vaikutuksena oli havaittavissa, että aikuisten puheenvuorot vähentyivät ja lasten sanoille jäi enemmän tilaa. Myös lasten keskinäisen vuorovaikutuksen laatu parani, sillä lapset oppivat vaatimaan myös kuuntelemista vertaistovereiltaan.

Tärkeänä pidän myös sitä, että ryhmän lapset oppivat mitä kuunteleminen tarkoittaa. Toisen kuuleminen ei ole itsestään selvyys, vaan todellisen dialogin syntyminen vaatii töitä. Lapset oppivat myös vaatimaan kuuntelemista kotona ja osa vanhemmista jatkoikin saduttamista kotona. Kirjan julkistamistilaisuudessa tuli myös ilmi, että vanhemmat olivat oppineet myös jotakin uutta. Itsestään selvyyttenä ollut lasten kuunteleminen oli aihe, johon vanhemmat alkoivat nyt kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella voi huomata, että lasten oma satukirja vahvisti heidän itsetuntoaan, mahdollisti lapsille tilaisuuden tuoda omaa kulttuuriaan esille, tuki lapsen osallisuutta päivähoidon arjessa, sekä antoi lapsille mahdollisuuden tuoda omia ajatuksiaan esille turvallisessa ympäristössä.

7.1.3 Eettisyyden arviointia

Opinnäytetyöni eettiset kysymykset liittyivät lasten anonymiteettiin, satujen ja tarinoiden luottamukselliseen säilytykseen sekä lasten tasavertaiseen kuuntelemiseen. Lasten anonymiteetin takaamiseksi muutin heidän nimensä satuihin sekä piirustuksiin. Tein jokaiselle lapselle oman satukansion muovitaskusta, jonne keräsin heidän tuotoksiaan pitkin kevättä. Vain minä saduttajana olin tietoinen, mikä kansio kuuluu kenellekin lapselle. Lapset saivat itse päättää prosessin aikana, halusivatko he näyttää

töitään toisille, vai eivät. Satukansioon saivat prosessin aikana kurkistaa myös ryhmän kasvattajat, mikäli lapsi antoi luvan.

Kunnioitin lasten tekemiä päätöksiä koko prosessin ajan. Lasten kanssa työskennellessä tulee huomioida lapsen oikeus tulla kuulluksi ja huomioon otetuksi, lapsen oikeus ilmaista mielipiteensä ja ottaa kantaa. Lapsilla on myös oikeus yksityisyyteen. (Ruoppila 1999: 26 - 27.)

Anoin Helsingin sosiaalivirastolta sekä lasten vanhemmilta lupaa toteuttaa kirjaprojekti. Lasten vanhemmilla oli prosessin aikana mahdollisuus keskustella kanssani työhöni liittyvistä asioista. Lasten osallistuminen perustui vahvasti vapaaehtoisuuteen, ketään ei pakotettu työskentelyyn.

Lasten satukirjojen kokoamisvaiheessa tein töitä yksin ja pidin huolen, ettei kukaan ulkopuolinen pääsyt aineistoon käsiksi. Olin suunnitellut tarkasti, miten satujen kirjoittaminen sekä kirjojen kasaaminen sujuisi. Varasin itselleni riittävästi aikaa, jotta työ tulisi tehtyä huolella. Työni eettistä näkökulmaa arvioidessani olen sitä mieltä, että toimin työskennellessäni lasten parasta ajatellen sekä työtäni ohjaavia niin teoreettisia kuin menetelmällisiäkin toimintaperiaatteita kunnioittaen.

7.2 Opinnäytetyöprosessin arviointia

Opinnäytetyön aloittaminen sujui osittain helposti sen takia, että minulla oli selkeä työelämälähtöinen toimintakumppani, joka tarjosi tukeaan matkan varrella. Minulla oli myös kokemusta työskentelystä kielikylyyssä, joka helpotti teoria- ja menetelmätiedon soveltamista. Osaksi opinnäytetyön aloittaminen oli helppoa myös sen takia, että lähipiirissäni on viimeaikoina valmistunut monen alan ammattilaisia. Sain prosessin aikana paljon tukea myös heiltä.

Olen persoonana suuri visionääri ja maalaan joskus turhankin kunnianhimoisia ajatuksia seinille. Näin luulin tapahtuneen myös opinnäytetyöni kohdalla. Huomasin kuitenkin, että vaikka ensimmäinen hieman huterammalle pohjalle luomani ajatus kaatui, minulla oli kuitenkin edellytykset saada aikaan jotain uutta, vielä parempaa. Kun ajatus lasten omasta satukirjasta syntyi, luulin kurkottelevani turhan korkealle, mutta kasvattajat päivähoitossa sekä ryhmän lapset loivat minuun uskoa työni alkumetreillä.

Työn toteuttaminen yksilötyönä oli minulle oikea ratkaisu. Halusin tehdä työni yksin, sillä ajattelin, että näin pääsen paremmin tuomaan esille ammatillisen osaamiseni niin sosiaalipedagogiikan kuin varhaiskasvatuksenkin osa-alueilla. Yksilötyön puitteissa minulla oli mahdollisuus toteuttaa työtä oman aikatauluni mukaan. Tiesin jo työtä aloittaessani, että kevät tulee olemaan viimeisen työelämäharjoittelun puitteissa työntäyteinen, joten käytinkin suurimman osan kesästä teoriaosuuden sekä prosessin kuvauksen kirjoittamiseen. Myös toimintaympäristöni kannalta yksilötyö tuntui käytännöllisimmältä vaihtoehdolta.

Kirjoittamisen koin itselleni haastavaksi vain hetkittäin. Välillä sokeutumisesta omalle tekstile tuli takapakkia mutta opettajien sekä ystävien tuella sain taas voimaa kirjoittamiseen. Kirjoittamisessa auttoivat myös säännölliset tauot ja omien ajatuksien selvittäminen. Myös lasten satuja lukemalla sain uutta puhtia kirjoittamiseen. Ne loivat uskoa työni tärkeydestä.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan sujui hyvin. Tiedän nyt, miltä tuntuu toteuttaa toiminnallinen opinnäytetyö, kirjoittaa tieteellistä tekstiä ja työskennellä tarkan aikataulun ja tavoitteiden mukaisesti. Tämä prosessi kuvaa minua hyvin tulevana sosiaalialan ja varhaiskasvatuksen ammattilaisena. Koin tärkeimmäksi edukseni työn etenemisen kannalta vahvan ammatillisen identiteettini työskennellessäni lasten kanssa. Prosessin aikana kirjoittamaani oppimispäiväkirjaa kruunaakin ajatus siitä, että löysin oman paikkani varhaiskasvatuksen parissa. Teoreettisen ja kokemuksen tuoma osaaminen yhdistyivät, hetkittäisistä turhautumisista huolimatta, hyvin.

8 TYÖN AMMATILLINEN SOVELLETTAVUUS

Pohtiessani työni ammatillista sovellettavuutta huomasin, kuinka osallistavan toimintakulttuurin rakennusaineet sopivat hyvin sosiaalialan monille työaloille, niin nuorisotyöhön, aikuistyöhön, päihdetyöhön, perhetyöhön, vammaistyöhön, kuin maahanmuuttajienkin kanssa tehtävään työhön. Sosiaalipedagogisen työn perustana olevan asiakaslähtöisyyden sovelsin työhöni sopivaksi lapsilähtöisyyden käsitteeksi. Työssäni käyttämät teemat ovat myös hyvin sovellettavissa sosiaalialan monilla osa-alueilla.

Dialogisen työmenetelmän koen sopivan jokaiselle alalle. Liisa Karlsson kertoo myös sadutusmenetelmän monista mahdollisuuksista, ”vain taivas on rajana”. Pääajatus selviää helposti, kenellä sadutusta on käytetty, se on todettu hyvinkin toimivaksi ja kenellä sitä ei ole kokeiltu, Karlsson suosittelee lämpimästi kokeiltavan. (Karlsson-Levamo- Siukkonen 2007:54.)

Kuka vaan voisi tehdä kirjan, jos vaan todella haluaa. Työssäni ilmenevien ainesten avulla sen tekeminen sujuu mutkitta. Kirjan voisi tehdä esimerkiksi yhdessä työpaikalla, ryhmähengen nostattamiseksi. Kirjan avulla jokainen työntekijä saisi oman äänensä kuuluviin ja näin ollen tuntisi olevansa osallisena työyhteisössä.

Kirja voitaisiin tehdä yhdessä lapsen kanssa, jonka elämä sijoittuu lastensuojelulaitokseen. Tällaisessa tapauksessa kirja toimisi lasta eheyttävänä ja terapeuttisena tuotoksena. Lapsi saisi mahdollisuuden tulla kuulluksi, huomioituksi sekä arvostetuksi lapsilähtöisellä tavalla. Myös aikuisilla kirjan tekeminen kohtaisi tarpeen pysähtyä ja miettiä elämän tärkeitä asioita ja kenties, mikä elämässä on mennyt niin kuin ei olisi pitänyt.

Erityisesti huomioni herätti keväällä 2009 järjestetty Helsingin esi- ja alkuopettajien kokous, jossa aiheena oli lapsi osallisena esi- ja alkuopetuksessa. Tilaisuudessa lastentarhanopettajat sekä alkuopetuksesta vastaavat opettajat keskustelivat lasta koskevan raportoinnin turhuudesta. Lastentarhanopettajat käyttävät kymmeniä työtunteja, jotka ovat pois lasten kanssa käytävästä vuorovaikutuksesta, lasta koskevien raporttien kirjoittamiseen. Alkuopettajat kertoivat, että koulussa kukaan ei ehdi lukemaan kyseisiä raportteja, joten raportoinnin muotoa tulisi muuttaa.

Minulle opiskelijana heräsi tietysti ajatus, että raportin muotoa voisi muuttaa lapsilähtöisemmäksi ja lapsen osallisuutta vahvistavammaksi. Jos lapsi nähdään modernin lapsikäsitteen, Suomen perustuslain sekä YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaan aktiivisena toimijana omassa toimintaympäristössään, niin miksi lasta ei otettaisi mukaan tämän raportin tekemiseen?

Toteuttamani satukirja olisi mielestäni sovellettuna oiva tapa kertoa lapsesta uudelle opettajalle. Kirjalle voitaisiin antaa jokin teema, esimerkiksi minä koululaisena. Tästä teemasta lasta voitaisiin saduttaa ja opettaja voisi liittää kirjaan lapsen tärkeitä tuotoksia

ja esikoulutehtäviä. Lastentarhanopettaja voisi myös yhdessä lapsen kanssa toteuttaa yhteisen sadun menneestä esikouluvuodesta. Kirjaan voitaisiin myös liittää virallisempi lausunto lapsen taidoista, mikäli tämä koetaan koulun puolesta tärkeäksi. Kirjan tekemiseen voitaisiin ottaa mukaan myös koko lapsen perhe sekä lapsen ystävät. Näin saataisiin lapsesta kokonaisvaltainen sekä värikäs tuotos tulevalle opettajalle.

Pohdin työni soveltamista myös maahanmuuttajalasten kanssa tehtävässä varhaiskasvatustyössä. Salla Siukkonen pohtii artikkelissaan Sadutusmenetelmä maahanmuuttajaopetuksessa, kuinka niukoillakin tarinoilla voi olla merkittävä rooli rohkeuden antajana maahanmuuttajalapsille. Hän pohtii myös, kuinka suuri merkitys päivittäisillä rutiineilla on, kun kyseessä on ihminen, jolle toimintaympäristö on täysin uusi. Kielikylpyryhmässä lapset käyvät samoja tuntemuksia läpi, uuteen ympäristöön ja uuteen kieleen tottuminen vie aikaa ja voimia. (Karlsson-Levamo- Siukkonen 2007: 50–53.)

Suosittelen satukirjan soveltamista kenelle vaan, minne vaan ja koska vaan toteutettavaksi. Mitä enemmän syvennyin työhöni, sitä varmempi olo minulle tuli työni tärkeydestä. On hienoa havaita työn valmistumisen hetkillä, kuinka arvokas kokonaisuus voi kehittyä, kun työn jokaiseen näkökulmaan on paneuduttu huolella.

9 POHDINTA

Lapsen äänen esiin tuomista pidän tärkeänä niin lapsen itsensä kuin yhteiskuntamme rakenteen kannalta. Sadituksen ja aidon kohtaamisen myötä lapsi saa mahdollisuuden kokea, että hänen kertomaansa kunnioitetaan ja hänen mielipiteitään kuunnellaan. Sadun kertominen sekä sen mahdollinen korjaaminen vahvistaa lapsen tunnetta siitä, että hänellä on päätäntävalta omasta tuotoksestaan. Itsetunnon vahvistumisen näkökulmasta voin todeta, että työni osana kiireistä päivähoitokulttuuria auttoi lapsia arvostamaan itseään ja näkemään itsessään positiivisia asioita.

Arjen keskellä, kiireen ollessa valitettavan usein läsnä myös lasten itsetunnon tukeminen kärsii. Kasvattajat eivät välttämättä aina ehdi tukemaan niiden lasten itsetuntoa, jotka sitä eniten kaipaavat. Puolestaan joidenkin lasten itsetuntoa pidetään liiankin terveenä ja täten heidät jätetään ilman kehuja ajatellen, että kyllä ne pärjäävät.

Tästä näkökulmasta toimin työtä tehdessäni tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Jokainen sai osallistua vapaaehtoisesti kirjan tekemiseen, sekä saada positiivista palautetta työstään.

Aloittaessani kirjatyöskentelyä viisi vuotiaan tytön kanssa, hän ihasteli ensimmäistä valmista sivuaan ja kuiskasi korvaani, ”Ope, eiks mun kirjasta tuukin hieno?” Tytön lause olisi voinut yhtä hyvin kuulua, enkö mä olekin hyvä ihminen. Jokainen tehty sivu toi hänen kasvoilleen ilon.

Työni lapsilähtöistä näkökulmaa arvioidessani, voin olla tyytyväinen menetelmäni valintaan. Prosessin aikana huomasin, kuinka tärkeää lapsille on saada jakaa omia ajatuksiaan omalla tavallaan. Yleisenä huomiona havaitsin, kuinka usein aikuiset syöttävät lapsille sanoja. Lapsilähtöisten menetelmien, lapsen osallisuuden ja sadutuksen myötä sain selville, että tasapuolinen työskentelytapa rauhoitti lapsia ja he huomasivat, että heidän mielipiteitään arvostetaan.

Lasten oman kulttuurituotteen kerääminen oli erittäin antoisaa. Sain kasvattajana kuulla lasten peloista, tunteista ympäristöä kohtaan, ja jopa päivähoiton ”plussista ja miinuksista”. Oli hienoa myös huomata, miten lapset rohkaistuivat puhumaan ja ilmaisemaan itseään muuallakin kuin sadutuksen parissa.

Lasten satujen maailma on mielestäni keskeinen osa lapsilähtöistä sekä sosiaalipedagogista viitekehystä. Itse tekeminen, omien ajatusten esille tuominen ja vastavuoroisuus ovat keskeisessä asemassa. Koen saaneeni ammatillisesti paljon uusia näkökulmia sekä voimavaroja tulevalle työuralleni. Sain mahdollisuuden kokea lapsiryhmän jokaisen yksilön ainutlaatuisuuden ja herkkyyden. Nyt osaan arvostaa entistä enemmän rooliani kasvattajana. Osallistavan toimintakulttuurin näkökulmasta kasvattajan persoonallisuuden, ammattitaidon sekä toimintatapojen merkitys lapsille on erittäin suuri. Ei siis ole samantekevää, kuka päivähoitossa työskentelee.

”Kuuntelet sä oikeesti mua?” kysymys avasi silmäni täysin jo työni alkumetreillä. Viisi vuotias poika katsoi minua silmiin ja kysyi, kuuntelenko oikeasti häntä. Totta kai kuuntelin, ja siitä eteenpäin kuuntelin entistä tarkemmin. Huomasin, kuinka lapset ympärilläni olivat muuttuneet avoimemmiksi ja oma-aloitteisemmiksi prosessin edetessä. Jäinkin pohtimaan, millainen osuus satujen kertomisella sekä kuvittamisella

tähän asiaan todellisuudessa oli. Muutoksia parempaan suuntaan tapahtui ja siitä tulee iloita. Kuitenkaan en voi koskaan varmasti sanoa, että muutokset johtuivat käyttämistäni menetelmistä.

Viisi -vuotias Pekka oli kirjan aloittamisen aikaan hyvin hiljainen sekä syrjäänvetäytyvä. Hän oli kuitenkin ollut ryhmässä jo yli puoli vuotta. Sadutusta aloittaessani en kuullut Pekan ääntä ja sadun kirjoittaminen oli hankalaa. Päätin kuitenkin sinnikkäästi jatkaa työtä, sillä uskoin siitä olevan Pekalle hyötyä. Seuraavana päivänä hän hakeutui luokseni, ja rupesi piirtämään. Piirustuksen ollessa valmis hän istui tuolillaan hiljaa, eikä sanonut sanaakaan. Kävin kuiskaamassa Pekan korvaan, halusiko hän kertoa minulle sadun kyseisestä piirustuksesta. Hän kertoi sadun, edelleen hyvin hiljaa.

Viikon kuluttua sama tilanne toistui, mutta Pekka puhui jo hieman lujempaa. Ja samaa rataa mentiin viikkoja, kunnes huomasin, ettei minulla ollut minkäänlaista vaikeutta kuulla Pekan satua. Viikkoja ensimmäisestä sadusta, jouduin ruokapöydässä jopa pyytämään Pekkaa puhumaan hiljempaa. Kunnes purskahdin nauruun ja tajusin, että Pekan ääni oli löytynyt, oli se sitten sadutuksen ansiota tai ei. Oli hienoa nähdä hänet iloisena lapsena. Tästä lähtien Pekka on luonut myös uusia ystävyysuhteita.

Osallistavan toimintakulttuurin näkökulmasta uskon, että lapsiin voi vaikuttaa monipuolisten menetelmien ansiosta. Lapset nauttivat osallisuudesta! Koen myös osallistavan toimintakulttuurin tekevän lapsista omatoimisempia sekä itsetunnonaan vahvempia. Lapsi, joka saa vaikuttaa ympärillään oleviin asioihin, niin kotona kuin päivähoitossakin, tuntee olevansa arvostettu ja hyvä ihminen sellaisena kuin hän on. Modernin lapsikäsitteksen myötä toivon, että osallistava toimintakulttuuri löytäisi tiensä niin varhaiskasvatukseen ammattilaisten kuin perheidenkin pariin.

Kirjan työstämisessä erittäin hedelmällistä oli myös nähdä lasten ruotsin kielen kehittyminen. Osa lapsista halusi kertoa satujaan yhä useammin vain ruotsiksi, ja he kyselivätkin jo piirtämävaiheessa sanastoa tulevaa satuaan varten. Oli myös mielenkiintoista huomata kuinka joidenkin lasten ruotsinkielen käyttö muuttui sadutuksen myötä rohkeammaksi. Lapset halusivat käyttää entistä enemmän ruotsinkieltä myös muissa vuorovaikutustilanteissa. Tämä on sadutuksen taikaa!

”Kuuntelet sä oikeesti mua?” kysymys määrittelee työni merkityksellisyyden. Tämä lausahdus kulkee mukanani auttaen minua rakentamaan omaa ammatillista identiteettiäni, missä ikinä kuljenkin. Tämä lause kertoo myös lukijalle, millaista käytännön hyötyä satukirjaprojektista lapsille oli. Valitsemani teoreettisen viitekehyksen sekä sitä tukevan menetelmällisen osuuden kokonaisuudessa, satukirjassa, on kaiken kaikkiaan kysymys lasten oikeuksien toteutumisesta sekä siitä, mitä varten aikuisia tarvitaan päiväkodissa. Työlläni haluan osoittaa, että vanhaa tietoa soveltamalla sekä tuoreesta näkökulmasta katsomalla voidaan saada aikaiseksi jotain hyvinkin merkittävää.

LÄHTEET

- Aarnio, Helena 1999: Dialogia etsimässä. Opettajaopiskelijoiden dialogin kehittyminen tieto- ja viestintäteknistä ympäristöä varten. Väitöskirja. Tampere. Tampereen yliopisto: opettajankoulutuslaitos.
- Gil i Juan, Rosa- Monterde i Farnés, Mariona 1996: Oppimismahdollisuuksien hallitseminen kielikylpyluokassa: itsenäistä työskentelyä, yhteistä ryhmäopetusta vai molempia? Teoksessa Laurén, Christer: Kielikylpy-Kielitaitoon käytön kautta. 17–22.
- Harju-Luukkainen, Heidi 2007: Kielikylpydidaktiikkaa kehittämässä: 3-6vuotiaiden kielikylpylasten kielellinen kehitys ja kielikylpydidaktiikan kehittäminen päiväkodissa. Åbo: Åbo Akademis förlag.
- Heikkilä, Jorma- Heikkilä, Kristiina 2001: Dialogi- avain innovatiivisuuteen. Juva: WSOY.
- Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2008: Päiväkoti Lokin varhaiskasvatussuunnitelma. Päivähoitoalue Kampinmalmi-Lauttasaari.
- Hujala, Eeva- Purola, Anna-Maija- Parrila, Sanna- Nivala, Veijo 2007: Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.
- Järvinen, Mervi- Laine, Anne- Hellman-Suominen, Kirsi 2009: Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalliala, Marjatta 2008: Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa?. Helsinki: Yliopistopaino.
- Karlsson, Liisa 1996: Satuverkon kutojat: laatua lasten kanssa. Helsinki: Stakes.
- Karlsson, Liisa 1999: Saduttamalla lasten kulttuuriin: Verkostotyön tuloksia kuperkeikka kyydissä. Helsinki: Stakes.
- Karlsson, Liisa 2005: Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Keuruu: PS-kustannus.
- Karlsson, Liisa- Tiina-Maria Levamo- Siukkonen, Salla 2007: Sinun, minun, meidän mango. Sadutusta yli kulttuurirajojen. Taksvärkki ry.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2004: Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.
- Keskinen, Soili- Virjonen, Heli 2004: Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tammi. Helsinki.

Kinnunen, Merja- Löytty, Olli 2002: Tieteellinen kirjoittaminen. Tampere: Tammerpaino Oy.

Lahtinen, Kirsti. Johtaja. Päiväkoti Lokki. Helsinki. Haastattelu 22.10.2008.

Lastensuojelun keskusliitto. Verkkodokumentti. Päivitetty 6.3.2009.

< http://www.lskl.fi/showPage.php?page_id=4&news_id=191 >. Luettu 15.4.2009.

Laurén, Christer 2000: Kielten taitajaksi: Kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Atena kustannus Oy.

Mediakasvatuskeskus. Verkkodokumentti.

<<http://www.mediametka.fi/direct.aspx?area=page&prm1=77>>. Luettu 21.1.2009.

Mård, Karita 1994: Millainen lapsi hakeutuu kielikylpyyn Suomessa. Teoksessa Laurén, Christer (toim.):Kielikylpy. Kahden kielen kautta monikielisyyteen. Vaasa: Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskus. 71–85.

Mård, Karita 1996: Kielikylpyopettajan kaksi roolia päiväkodissa. Teoksessa Buss, Marita- Laurén, Christer (toim.): Kielikylpy: Kielitaitoon käytön kautta. Vaasa: Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskus. 31–45.

Oranen, Mikko 2008: Lasten osallisuus. Verkkodokumentti. Päivitetty 20.7.2009.

<<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/>>. Luettu 15.8.2009.

Pelastakaa lapset ry. Verkkodokumentti.

< <http://www.pelastakaalapsset.fi/fi/jarjesto/lapsen-oikeudet/483>>. Luettu 15.4.2009.

Ruoppila, Isto 1999: Lasten tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Teoksessa Ruoppila, Isto – Hujala, Eeva – Karila, Kirsti – Kinos, Jarmo – Niiranen, Pirkko – Ojala, Mikko (toim.):Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Atena kustannus. 26–51.

Sinkkonen, Jari 2008: Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Suomen Reggio Emilia Yhdistys Ry. Verkkodokumentti.

< <http://www.reggioemilia.ws/artikkelit/sata.htm> >. Luettu 10.5.2009.

- Uusitalo, Ilkka - Laakso, Tiina 2005: ”Sit tääl on sellainen lohikäärme, millä voi ratsastaa...”- lapset elinympäristönsä kehittäjinä. Teoksessa Parkkinen, Terttu- Keskinen, Soili (Toim.): Lapsen sosiaalisen kehityksen moninaisuus. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. 43–55.
- Vartio, Väinö 1994: Kielikylpyryhmät Vaasan kaupungissa -kokemukset ja tulevaisuudet visiot. Teoksessa Laurén, Christer (toim.): Kielikylpy. Kahden kielen kautta monikielisyys. Vaasa. Vaasan yliopiston täydennyskoulutuslaitos. 49–60.
- Varttua 2006. Stakes.
<<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/todentuva/tyovalineita/sadutus/Sadutus.htm>> Luettu 23.1.2009.
- Vehkalahti, Reetta 2007: Kehu lapsi päivässä. Helsinki: Lastenkeskus.
- Viljamaa, Janne 2008: Anna lapsen onnistua. Jyväskylä: Gummerus.
- Vilkkä, Hanna- Airaksinen, Tiina 2003: Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

HYVÄT VANHEMMAT

Nimeni on Anna-Leena Huhtilainen ja opiskelen ammattikorkeakoulu Metropoliasa sosiaalialan koulutusohjelmassa. Teen opinnäytetyöni yhteistyössä päiväkotin Lokin kielikyöpyryhmän, Delfiineiden, kanssa. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada yhdessä jokaisen ryhmään kuuluvan lapsen kanssa aikaiseksi satukirja. Opinnäytetyöni menetelmänä käytän sadutusta sekä dialogisuutta. Sadutus sijoittuisi keväälle 2009, jolloin ryhmän lapsilla on mahdollisuus kertoa minulle satuja omassa tahdissaan. Toteutan kirjan lapsilähtöisesti kuunnellen ja arvostaen jokaista lasta yksilönä. Kirjan tavoitteena on myös tukea lapsen osallisuutta päivähoitossa. Opinnäytetyöni osallisuutta tukevan sekä lapsilähtöisten toimintaperiaatteiden avulla lapsi saisi lisää rohkeutta ilmaista itseään myös ruotsinkielellä.

Jokainen lapsi saa oman kirjansa kevään 2009 lopussa, jonka jälkeen lapsella on mahdollisuus työstää kirjaa omassa tahdissaan kasvukansion tapaan. Opinnäytetyöni kirjallisen osuuden lisäksi kokoan lasten saduista ja piirustuksista mallikirjan, josta ei voida tunnistaa lapsen henkilöllisyyttä. Mallikirja tulee työni liitteeksi ammattikorkeakoulu Metropolian kirjastoon. Olen saanut opinnäytetyöni toteuttamiseen luvan päivähoiton vastuualueen johtajalta.

Lapseni saa osallistua satukirjan tekemiseen ja luovuttaa nimettömänä satuja sekä piirustuksia Anna-Leena Huhtilaisen opinnäytetyöhön.

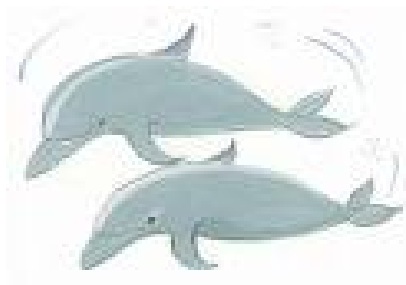

Paikka ja päivämäärä:

Allekirjoitus:

Ystävällisin terveisin,

Anna-Leena Huhtilainen,
anna-leena.huhtilainen@metropolia.fi

1 TUTKIMUS- LUVAN HAKIJA TAI TUTKIMUS- RYHMÄN VASTUU- HENKIÖ	Sukunimi <i>Släktnamn</i> Huhtilainen	Etunimi <i>Förnamn</i> Anna-Leena		
	Osoite <i>Adress</i>			
DEN SOM AN- HÄLLER OM TILLSTÄND, ELLER ANSVARSPERSON FÖR UNDERSÖKNINGS- GRUPPEN	Puhelin <i>Telefon</i>	Sähköpostiosoite <i>E-postadress</i> anna-leena.huhtilainen@metropolia.fi		
	Oppi-/tutkimuslaitos <i>Läro-forskningsanstalt</i>	☐ 1 Yliopisto - <i>Universitet</i> ☐ 2 Muu korkeakoulu - <i>Annan högskola</i> ☐ 3 Keskiasteen/ammattillinen koulu - <i>Mellanstadie/yrkesutbildande skola</i> ☒ 4 Ammattikorkeakoulu - <i>Yrkehögskola</i> ☐ 5 Muu oppilaitos - <i>Annan läroanstalt</i> ☐ 6 Muu taustayhteisö kuin oppilaitos/koulu - <i>Annan sammanslutning än läroanstalt eller skola</i>		
	Suoritetut tutkinnot <i>Utförda examina</i>			
2 TUTKIMUKSEN OHJAAJA/ JOHTAJA	Nimi <i>Namn</i> Ronkainen Aini	Puhelin toimeen <i>Telefon till tjänsten</i> 09-31080240		
	Toimipaikka ja osoite <i>Tjänsteställe och adress</i> Tukholmankatu 10			
HANDLEDARE FÖR UNDERSÖKNINGEN	Oppiarvo/ammatti <i>Studiegrad/yrke</i> Varhaiskasvatuksen lehtori			
3 TUTKIMUS UNDER- SÖKNINGEN	Tutkimuksen kohdealue sosiaalitoimessa <i>Objektet för undersökningen inom socialväsendet</i>			
	1 Lasten päivähoito <i>Barn dagvården</i> ☒ 11 päiväkotihoidon <i>vård på daghem</i> ☐ 12 perhepäivähoito <i>familjedagvård</i> ☐ 13 esiopetus <i>förskoleundervisning</i> ☐ 14 kotihoidon tuki <i>hemvårdsstöd</i> ☐ 15 yksityisen hoidon tuki <i>privat vårdstöd</i>	2 Lapsiperheet <i>Barnfamiljer</i> ☐ 21 perhekeskus- toiminta <i>familjecenter- verksamhet</i> ☐ 22 perheneuvola- palvelut <i>familjerådgiv- ningservice</i> ☐ 23 perheoikeudeli- set asiat <i>familjerättsliga ärenden</i> ☐ 24 sijaishuolto <i>vård utom hemmet</i> ☐ 25 leikkitoiminta <i>lekverksamhet</i>	3 Aikuiset <i>Vuxna</i> ☐ 31 sosiaalinen ja taloudellinen tuki <i>socialt och ekonomiskt stöd</i> ☐ 32 työvoiman palvelukeskus- toiminta <i>verksamhet vid centralen för arbetskrafts- service</i> ☐ 33 sosiaalinen kuntoutus <i>social rehabili- tering</i> ☐ 34 vammaistyö <i>handikapp- service</i> ☐ 35 ruotsinkieliset sosiaalipalvelut <i>svensk socialservice</i>	4 Vanhukset <i>Aldringar</i> ☐ 41 sosiaali- ja lähytyö <i>socialt arbete och närarbete</i> ☐ 42 vanhainkoti- ja palveluasumi- nen <i>boende på åldringshem och servicehus</i> ☐ 43 päivätoiminta <i>dagverksamhet</i> ☐ 44 omaishoidon tuki <i>stöd för närstå- endevård</i> ☐ 45 palvelu- ja virkistyskeskus- toiminta <i>verksamhet på service- eller rekreations- central för åldringar</i>
6. Muu kohdealue <i>Annat objekt</i>	mikä: ☐ 61 vilket:			

<p>Tutkimuksen nimi ja aihe (lyhyt kuvaus) Undersökningens namn och ämne (kort beskrivning) Opinnäytetyöni on työelämälähtöinen. Yhdessä päiväkodin johtajan sekä kielikylpyryhmän kasvattajien kanssa keskustelimme ryhmän tarpeista. Heidän tarpeidensa sekä yhteisten kiinnostusten kohteiden pohjalta syntyi idea satukirjan tekemiseen.</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena on toteuttaa satukirja yhdessä jokaisen päiväkotikielikeskuksen kielikylpyryhmässä olevan lapsen kanssa. Jokaiselle lapselle tulee oma kirja, joka koostuu lapsen omista saduista ja piirroksista. Työni teoreettinen viitekehys muodostuu lapsen osallisuuden sekä lapsilähtöisyyden teemoista. Työni menetelminä käytän sadutusta sekä dialogia.</p> <p style="text-align: right;">☒ Liitteenä tutkimussuunnitelma Forskningsplanen bifogas</p>	
<p>Tutkimussuunnitelman hyväksymispäivämäärä oppi- / tutkimuslaitoksessa Datum då forskningsplanen godkännts på läro- / forskningsanstalten 4.12.2008</p>	

<p>3 TUTKIMUS (jatkuu)</p> <p>UNDER- SÖKNINGEN (forts.)</p>	<p>Tutkimuksen taso/laatu Undersökningens nivå/kvalitet</p> <p>☐ 1 Väitöskirja <i>Doktorsavhandling</i> ☐ 2 Lisensiaattitutkimus <i>Licentiatavhandling</i> ☐ 3 Pro gradu ☐ 4 Pro-seminaaritö <i>Proseminariearbete</i></p> <p>☐ 5 Ammatillinen opinnäyte <i>Lärdomsprov för yrkesexamen</i> ☐ 6 Muu opinnäyte <i>Annat lärdomsprov</i> ☐ 7 Muu, mikä <i>Annan, vilken</i></p>		
	<p>Pääasiallinen tutkimustapa/-menetelmä (rastita yksi vaihtoehto) Huvudsaklig undersökningsmetod (kryssa för ett alternativ)</p> <p>☐ 1 Kysely <i>Enkät</i> ☐ 2 Haastattelut <i>Intervjuer</i> ☐ 3 Asiakirja-/tilastoanalyysi <i>Dokument-/statistikanalys</i></p> <p>☐ 4 Koeasetelma <i>Provinstantalton</i> ☐ 5 Havainnointi <i>Observation</i> ☒ 6 Muu, mikä <i>Annan, vilken</i> Sadutus</p>		
	<p>Aineiston suunniteltu keruu-aika <i>Tidsperiod för insamling av undersökningsmaterialet</i></p> <p>Alkaa <i>Börjar</i> Päättyy <i>Upphör</i> 7.1.2009 8.5.2009</p>		<p>Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika <i>Uppskattad tidpunkt då undersökningen antas bli färdig</i></p> <p>Päivämäärä <i>Datum</i> 30.10.2009</p>

<p>4 TUTKIMUS- SUUNNITELMAN JULKISUUS</p> <p>FORSKNINGS- PLANENS OFFENTLIGHET</p>	<p>☒ Annan sosiaalivirastolle luvan antaa tutkimussuunnitelmaani koskevia tietoja ulkopuolisille. <i>Jag ger socialverket tillstånd att lämna ut uppgifter om min forskningsplan till utomstående.</i></p>
	<p>☐ Tutkimussuunnitelmastani ei saa antaa tietoja ulkopuolisille. <i>Uppgifter om min forskningsplan får inte lämnas ut till utomstående.</i></p>

<p>5 ASIAKIRJA- TIEDOT, JOIHIN TÄSSÄ HAKEMUK- SESSA HAETAAN LUPAA</p> <p>DOKUMENT- UPPGIFTER FÖR VILKA TILLSTÅND ANSÖKS</p>	<p>Tarvittavat sosiaalihuollon salassapidettävät asiakirjatiedot, mitä tietoja ja mistä <i>Önskade sekretessbelagda uppgifter ur socialväsensdets dokument, vilka uppgifter och varifrån</i></p>	
	<p>Arvio sosiaalivirastolle aiheutuvista ylimääräisistä kustannuksista (Aineiston hankkiminen, tietojen poiminta asiakastietorekisteristä tms.) <i>Bedömning om de extra kostnader som åsamkas socialverket (Anskaffning av undersökningsmaterialet, plockning av data från klientdataregistret, o.d.)</i></p>	

<p>6 KÄYTTÖ- OIKEUDET ÄTKOMST- RÄTTIGHETER</p>	<p>Onko haettu tai haetaanko tutkimusta varten käyttöoikeutta sosiaaliviraston tietojärjestelmään? <i>Har den sökande ansökt eller tänker han ansöka om åtkomsträttigheter till socialverkets datasystem för undersökningen?</i></p> <p>☒ 1 Ei <i>Nej</i> ☐ 2 Kyllä <i>Ja</i></p>	<p>Mihin järjestelmään ja mille ajalle? <i>Till vilket system och för vilken tidsperiod?</i></p>
---	---	--

<p>7 MUUT TUTKIMUK- SESSA</p>	<p>Muut asiakirjatiedot, mitkä, mistä ja millaisin luvin <i>Övriga dokumentuppgifter, vilka, varifrån och med vilka tillstånd</i></p>
--	---

KÄYTET-
TÄVÄT
TIEDOT JA
SUOSTUMUS
ÖVRIGA
UPPGIFTER
SOM
ANVÄNDS I
UNDERSÖK-
NINGEN OCH
SAMTYCKE

Muut tiedot (esim. tutkittavilta haastatteluin/kyselyin saatavat tiedot, näytteet yms.)

Andra uppgifter (t.ex. uppgifter som erhållits genom intervjuer av de undersökta, prover mm.)

Kielikyöpyryhmässä olevien lasten vanhempien kirjallinen lupa, että heidän lapsensa saa osallistua satukirjan tekemiseen ja luovuttaa nimettömänä satuja ja piirustuksia opinnäytetyöhöni.

Liitteenä mallit yhteydenotto- ja informointikirjeistä ja suostumusasiakirjoista
Modeller av kontakt- och informationsbrev samt dokument om samtycke bifogas

8
TUTKIMUSREKISTERIN
TIETOTYYPIT
(liitteenä esim.
luonnos henkilötietolain
perusteella laadittavasta
rekisteriselosteesta)

TYPER AV DATA I
UNDERSÖKNINGS-
REGISTRET
(bifoga t.ex. ett utkast av
den registerbeskrivning
som bör göras enligt
personuppgiftslagen)

- 1 Tutkimus ei sisällä henkilöiden tunnistetietoja. Ei synny rekisteriä.
Undersökningen innehåller inte uppgifter som personer kan identifieras av. Register uppstår inte.
- 2 Tutkimusrekisteriin kerättävät tunniste- ja yksilöintitiedot eriteltyinä (myös esim. kuva- tai videomateriaali, joista henkilö on tunnistettavissa, edellyttää tutkimusrekisteriä)
Specifisering över individuella personuppgifter man har för avsikt att samla upp i ett undersökningsregister (även t. ex. bild- och videomaterial, ur vilket personer kan identifieras, kräver ett undersökningsregister)

9
TUTKIMUS-
AINEISTON
SUOJAUS
LUVATONTA
KÄSITTELYÄ
VASTAAN

SKYDD AV
UNDERSÖK-
NINGSMATERIALET
MOT OLOVLIG
BEHANDLING

Tunnistetietojen käyttö tutkimuksessa

- 1 Tutkimusaineisto ei sisällä tunnistetietoja.
Undersökningsmaterialet innehåller inte identifieringsuppgifter.
- 2 Tunnistetiedot poistetaan ennen analyysivaihetta.
Identifieringsuppgifterna avlägsnas före analyskedet.
- 3 Analyysi tehdään tunnistetiedoin. Perustelu tunnistetietojen säilyttämiselle aineistossa:
Analysen görs med identifieringsuppgifter. Motivering till att identifieringsuppgifterna bevaras i materialet:

Jos analyysi tehdään tunnistetiedoin, miten aineiston suojaus on järjestetty?
Om analysen görs med identifieringsuppgifter, hur har dataskyddet av materialet ordnats?

Atk:lla käsiteltävän aineiston suojaustapa Skyddsförfarande av materialet som behandlas med adb

- 1 käyttäjätunnus användarkod 2 salasana lösenord 3 käytön rekisteröinti användarregistrering 4 kulun valvonta passerkontroll 5 muu övrigt skydd

Kuvatkaa muu suojaustapa tarkemmin eri käsittelyvaiheiden osalta.
Beskriv det övriga skyddsförfarandet i detalj i olika skeden av behandlingen av data.

Kuka vastaa rekisterinpidosta ja sen laillisuudesta (henkilön nimi)?
Vem ansvarar för registerföring och dess laglighet (personens namn)?

10
TUTKIMUS-
AINEISTON
HÄVITTÄ-
MINEN/
ARKISTOINTI

Tutkimusaineiston hävittäminen Förstöring av undersökningsmaterialet

- 1 Tutkimusaineisto ja tunnistetiedot hävitetään, miten ja milloin:
Undersökningsmaterialet och identifieringsuppgifterna förstörs, hur och när:

**FÖRSTÖ-
RING/
ARKIVERING
AV
UNDERSÖK-
NING-
MATERIALET**

2 Tutkimusaineisto ilman tunnistetietoja säilytetään/arkistoidaan
Undersökningsmaterialet utan identifieringsuppgifter förvaras /arkiveras

3 Tutkimusaineisto tunnistetiedoin säilytetään/arkistoidaan
Undersökningsmaterialet med identifieringsuppgifter förvaras /arkiveras

Tutkimusaineiston arkistointi *Arkivering av undersökningsmaterialet*

1 Ilman tunnistetietoja *Utan identifieringsuppgifter*

Mihin arkistoidaan *Arkiveringsplats*

Opinnäytetyöstäni yksi kappale menee ammattikorkeakoulu Metropolian kirjastoon,yksi opinnäytetyöni ohjaajalle, yksi toiselle lukijalle ja yksi opponentille.

2 Tunnistetiedoin arkistolaissa tarkoitetun viranomaisen aineistona arkistolain säännösten nojalla arkistonmuodostus-
suunnitelman mukaisesti.

Med identifieringsuppgifter som myndighetsmaterial enligt en arkivbildningsplan med stöd av arkivlagens föreskrifter.

Mihin arkistoidaan *Arkiveringsplats*

3 Tunnistetiedoin Kansallisarkiston luvalla. *Med identifieringsuppgifter med tillstånd av riksarkivet.*

Mihin arkistoidaan *Arkiveringsplats*

<p>11 TUTKIMUKSEN EETTINEN ARVIOINTI</p> <p>ETISK BEDÖMNING AV UNDER- SÖKNINGEN</p>	<p>Miten eettiset näkökohdat on otettu huomioon tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa? <i>Hur har de etiska aspekterna beaktats i planeringen av undersökningen och dess genomförande?</i></p> <p>Satukirjaan ei tule lasten nimiä, eikä muitakaan tunnistettavia tietoja. Jokainen lapsi saa oman kirjansa, eikä kenelläkään oli mahdollisuutta päästä lukemaan toisen satuja ilman lupaa. Opinnäytetyöni tuotoksen lisäksi raportoin prosessin yksityiskohtaisesti ja kuvaan siinä käyttämiäni menetelmiä sekä aiheen teoreettista pohjaa. Raporttiin ei myöskään sisälly tunnistetietoja lapsista. Projektiin osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Toimintani lähtökohtia ovat vapaaehtoisuus, vastavuoroisuus, lapsilähtöisyys.</p>	
<p>12 SITOU- MUKSET JA ALLEKIRJOI- TUKSET</p> <p>(Sitoumuksen allekirjoittavat kaikki ne henkilöt, jotka tutkimusta tehtäessä käsittelevät salassa pidettäviä tietoja)</p> <p>FÖRBINDEL- SER OCH UNDER- TECKNINGAR</p> <p>(Förbindelsen undertecknas av alla som under förloppet av undersök- ningen behandlar sekretess- belagda uppgifter)</p>	<p>Sitoudun siihen, etten käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus enkä luovuta saamiani henkilötietoja sivulliselle.</p> <p>Luovutan valmiista tutkimusraportista yhden kappaleen korvauksetta sosiaaliviraston tietopalveluun, osoite: PL 7010, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI.</p>	<p><i>Jag förbinder mig till att inte använda de uppgifter jag erhållit till förfång eller i nedsättande syfte för klienten eller hans/hennes närmaste eller i avsikt att kränka sådana intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda. Jag överlåter inte heller personuppgifter jag erhållit till utomstående.</i></p> <p><i>Jag överlåter ett exemplar av den färdiga forskningsrapporten utan ersättning till socialverkets informationstjänst, PB 7010, 00099 HELSINGFORS STAD</i></p>
<p>Paikka ja päivämäärä <i>Ort och datum</i></p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvennys <i>Underskrift och namnförtydligande</i></p> <p><i>Anna-Leena Huhtilainen</i></p>	<p>Henkilötunnus <i>Personbeteckning</i></p>
<p>Paikka ja päivämäärä <i>Ort och datum</i></p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvennys <i>Underskrift och namnförtydligande</i></p>	<p>Henkilötunnus <i>Personbeteckning</i></p>
<p>Paikka ja päivämäärä <i>Ort och datum</i></p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvennys <i>Underskrift och namnförtydligande</i></p>	<p>Henkilötunnus <i>Personbeteckning</i></p>
<p>Paikka ja päivämäärä <i>Ort och datum</i></p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvennys <i>Underskrift och namnförtydligande</i></p>	<p>Henkilötunnus <i>Personbeteckning</i></p>
<p>Paikka ja päivämäärä <i>Ort och datum</i></p>	<p>Allekirjoitus ja nimen selvennys <i>Underskrift och namnförtydligande</i></p>	<p>Henkilötunnus <i>Personbeteckning</i></p>
<p>Osoite johon päätös lähetetään <i>Adress till vilken beslutet skall sändas</i></p>		
<p>13 LAUSUNTO TUTKIMUK- SESTA JA HAKEMUKSEN TEKNINEN TARKISTA- MINEN</p> <p>UTLÅTANDE OM UNDER- SÖKNINGEN OCH TEKNISK GRANSKNING AV ANSÖKAN</p>	<p>Lausunto/ Vastuualue 1 <i>Utlåtande / Ansvarsområde 1</i></p> <p>Päivämäärä, allekirjoitus/ nimen selvennys, puhelinnumero <i>Datum, underskrift / namnförtydligande, telefon</i></p> <p>Lausunto/ Vastuualue 2 <i>Utlåtande / Ansvarsområde 2</i></p> <p>Päivämäärä, allekirjoitus/ nimen selvennys, puhelinnumero <i>Datum, underskrift / namnförtydligande, telefon</i></p> <p><i>5.1.2009 Suppösa 31042546</i></p>	

13 PÄÄTÖS BESLUT	☒ 1 Tutkimuslupa myönnetään seuraavin ehdoin: <i>Tillståndet för undersökning beviljas på följande villkor:</i> ☐ 2 Lupa tietojen saantiin salassa pidettävistä asiakirjoista ja henkilörekistereistä myönnetään sosiaaliviraston tutkimuksen yhteyshenkilön kanssa erikseen sovitussa laajuudessa. Käyttöoikeudet yksilöidään erikseen lomakkeella "Käyttöoikeus ja vaitiolositoumus", jonka saa internetin verkko-osoitteesta www.hel.fi/lomake/sosv/301/301-995.pdf <i>Tillstånd att erhålla data ur sekretessbelagda dokument och personregister beviljas i den omfattning man separat avtalat om med undersökningens kontaktperson på socialverket. Nyttjanderätten specificeras skilt på blanketten "Käyttöoikeus ja vaitiolositoumus", som finns på webben www.hel.fi/lomake/sosv/301/301-995.pdf</i>
14 YHTEYS- HENKILÖ(T) SOSIAALI- VIRASTOSSA	Nimi Namn Virka-asema Tjänsteställning Puhelin Telefon <i>Sampo Sarkas keho 31042546</i>
KONTAKT- PERSONER PÄ SOCIAL- VERKET	Nimi Namn Virka-asema Tjänsteställning Puhelin Telefon
15 PÄÄTÖKSEN- TEKIJÄ BESLUTS- FATTARE	Päätöspäivämäärä Beslutsdatum Päätöksentekjän allekirjoitus, sen selvitys ja virka-asema Beslutsfattarens underskrift, namnförtydligande och tjänsteställning <i>7.1.2009 Päivähoidon johtaja Satu Järvenkallas</i>
16 PÄÄTÖKSEN JAKELU DISTRIBUTION AV BESLUTET	☒ Hakijalle ☐ Yhteyshenkilölle ☒ Kehittämispalveluun ☐ Muualle, mihin/kenelle <i>Till sökanden Till kontaktpersonen Till utvecklingstjänsten Till övriga, vem</i>
17 LIITTEET BILÄGOR	